

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Analýza příčin odhalených podvodů v oblasti čerpání dotací z fondů
Evropské unie

Jana Vodehnalová

Bakalářská práce

2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jana Vodehnalová**
Osobní číslo: **E14133**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Ekonomika pro kriminalisty a cel-
níky**
Název tématu: **Analýza příčin odhalených podvodů v oblasti čerpání dotací
z fondů Evropské unie**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce se bude zabývat podvody v rámci projektů financovaných Evropskou unií a tyto pod-
vody budou analyzovány a podrobně rozebrány.

Osnova:

- Vymezení základních pojmů.
- Proces získávání dotací.
- Problematika odhalených podvodů.
- Analýza příčin odhalených podvodů.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

FIALA, P., PITROVÁ, M. Evropská unie. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2

JELÍNEK, J. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4

PLCHOVÁ, B., ABRHÁM, J., HELÍSEK, M. Česká republika a EU: ekonomika - měna - hospodářská politika. Praha: Krigl, 2010. ISBN 978-80-86912-39-4

PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-5608-0.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Simona Pichová

Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: **4. září 2016**

Termín odevzdání bakalářské práce: **28. dubna 2017**

doc. Ing. Romana Provažníková, Ph.D.

děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 4. září 2016

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 26. dubna 2017

Jana Vodehnalová

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí práce Ing. Simoně Pichové za její cenné rady, pomoc při zpracování práce a za odborné vedení. Poděkování patří také mé rodině a přátelům za jejich podporu po celou dobu studia.

ANOTACE

Práce analyzuje příčiny odhalených podvodů v oblasti čerpání dotací z fondů Evropské unie. Zabývá se zejména podvody v oblasti regionální politiky v programovém období 2007–2013. Hlavním cílem práce je analyzování a podrobné rozebrání těchto podvodů spolu s vytyčením rizikových oblastí. Práce také obsahuje statistiky nahlášených podezření na podvod i případů, ve kterých došlo k poškození finančních zájmů Evropské unie.

KLÍČOVÁ SLOVA

fondy Evropské unie, dotace, odhalené podvody, regionální politika

TITLE

Analysis of Causes of Revealed Frauds in the Sphere of Obtaining Grants from the Funds of European Union

ANNOTATION

The work analyses the causes of revealed frauds in the sphere of obtaining grants from the European Union funds. It deals with frauds in a sphere of regional policy in the programming period of 2007–2013. The main aim of the work is to analyse the details of these frauds and define the areas of risk. The work provides not only the statistics of the reported suspicions of frauds but also the statistics of cases in which the financial interests of the European Union were damaged.

KEYWORDS

European Union funds, grants, revealed frauds, regional policy

OBSAH

Úvod.....	11
1 Dotace jako nástroj regionální politiky Evropské unie.....	13
1.1 Strukturální fondy a Fond soudržnosti	16
1.2 Programové dokumenty a operační programy	18
2 Postup při čerpání dotací.....	22
2.1 Implementační struktura	23
2.2 Cesta příjemce dotace projektem.....	24
3 Podvodné čerpání dotací z fondů Evropské unie.....	29
3.1 Instituce zapojené do odhalování podvodů	30
3.2 Ohlášená podezření na podvod v Evropské unii	33
3.3 Odhalené podvody v České republice	37
4 Analýza příčin odhalených podvodů	40
4.1 Vymezení rizikových oblastí.....	40
4.2 Konkrétní případy podvodů při čerpání dotací.....	43
4.2.1 Regionální operační program Severozápad	43
4.2.2 Kostel Máří Magdalény v Liberci	46
4.2.3 Fiktivní vzdělávací kurzy	48
4.2.4 Hotel Bohemia v Chrudimi	50
4.2.5 Národní hřebčín v Kladrubech nad Labem	51
4.3 Celkové zhodnocení rizikových oblastí podvodů.....	52
Závěr	55
Použité zdroje.....	57

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Rozdělení finančních prostředků podle jednotlivých cílů	17
Tabulka 2: Zjištěné TČ dle § 260 Trestního zákoníku.....	38

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Mapa regionů soudržnosti NUTS II	14
Obrázek 2: Rozdělení finančních prostředků mezi jednotlivé druhy OP v mil. EUR	19
Obrázek 3: Rozdělení finančních prostředků mezi tematické OP	20
Obrázek 4: Rozdělení finančních prostředků mezi jednotlivé ROP	21
Obrázek 5: Schéma průběhu čerpání finančních prostředků	22
Obrázek 6: Vztahy mezi kontaktními body sítě AFCOS v trestněprávní oblasti	32
Obrázek 7: Ohlášená podezření na podvody v celé EU	34
Obrázek 8: Jednotlivé druhy nesrovnalostí v roce 2010 v celé EU	36
Obrázek 9: Ohlášená podezření na podvody v ČR	36
Obrázek 10: Vývoj zjištěných TČ dle § 260 Trestního zákoníku.....	38

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

AFCOS	síť kontaktních bodů v oblasti boje proti podvodům
aj.	a jiné
atd.	a tak dále
č.	číslo
ČR	Česká republika
EK	Evropská komise
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
FS	Fond soudržnosti
HDP	hrubý domácí produkt
Kč	korun českých
mil.	milionů
mld.	miliard
např.	například
NCOZ	Národní centrála proti organizovanému zločinu
NF	Národní fond
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NRP	Národní rozvojový plán
NSRR	Národní strategický referenční rámec
NSZ	Nejvyšší státní zastupitelství
NUTS	nomenklatury územních statistických jednotek
OLAF	Evropský úřad pro boj proti podvodům
OP	operační program
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování

TČ	trestný čin
tzv.	takzvaný
ÚOKFK	Úvar pro odhalování korupce a finanční kriminality
ÚOOZ	Útvar pro odhalování organizovaného zločinu

ÚVOD

Bakalářská práce se bude zabývat analyzováním příčin odhalených podvodů v oblasti čerpání dotací z fondů Evropské unie. Hlavním důvodem, proč bylo téma zvoleno je zejména fakt, že široké veřejnosti jsou předkládány informace o úspěšně uskutečněných projektech financovaných z fondů Evropské unie, avšak informace o neúspěšných projektech jsou přehlíženy. Vedle úspěšných projektů existuje i velká řada neúspěšných projektů, u kterých došlo k pozastavení či přerušení čerpání dotací. Projekty tak nemohly být dokončeny nebo byly dokončeny s časovým prodlením. Práce se bude snažit upozornit právě na případy, ve kterých došlo ke zneužití poskytnutých dotací z fondů Evropské unie.

Bakalářská práce bude zaměřená na podvody v oblasti regionální politiky v programovém období 2007–2013. I přesto, že toto programové období fakticky skončilo, je dané téma stále aktuální. Důvodem je zejména fakt, že aktuálně začátkem roku 2017 dochází k oficiálnímu uzavírání všech operačních programů, a i několik let po oficiálním uzavření programového období bude sledována udržitelnost konkrétních projektů. Z toho důvodu bude možné i v několika příštích letech zjistit případné podvody při čerpání dotací i přesto, že programové období 2007–2013 bude oficiálně uzavřeno.

Práce bude vycházet z dokumentu Analýza implementačního procesu operačního programu z pohledu korupčních rizik společnosti Ernst & Young a Analýza rizik podvodů a korupce v oblasti implementace fondů Evropské unie společnosti Transparency International Czech Republic, které vymezují rizikové oblasti při čerpání dotací z fondů Evropské unie. Nejdříve budou podrobně analyzovány konkrétní případy, ve kterých došlo ke zneužití poskytnutých dotací. Na základě podrobné analýzy vybraných případů bude dedukcí ověřena existence či neexistence vytyčených rizikových oblastí v konkrétních případech.

Cílem práce je analyzování příčin odhalených podvodů v oblasti čerpání dotací z fondů Evropské unie. Práce se bude zabývat podvody v rámci projektů financovaných Evropskou unií a tyto podvody budou analyzovány a podrobně rozebrány.

Pro dosažení hlavního cíle práce je nutné vymezit kroky, které budou učiněny k jeho naplnění. Jedná se o vymezení základních pojmů, což spočívá ve vymezení pojmu dotace a ve vysvětlení hlavních principů regionální politiky spolu s programovými dokumenty a operačními programy. Následuje popis procesu získávání dotací, ve kterém je nutné vymezit implementační strukturu v ČR i cestu příjemce dotace projektem. Další část práce se věnuje problematice odhalených podvodů, kam patří zejména instituce zapojené do odhalování podvodů a oficiální statistiky týkající se podvodů. Závěr práce obsahuje analýzu příčin

odhalených podvodů, která spočívá ve vymezení rizikových oblastí vzniku podvodů a v následné analýze vybraných případů podvodů s cílem ověřit existenci či neexistenci těchto rizikových oblastí v konkrétních případech.

1 DOTACE JAKO NÁSTROJ REGIONÁLNÍ POLITIKY EVROPSKÉ UNIE

První kapitola obsahuje úvod do problematiky dotací z fondů Evropské unie (dále EU). Jedná se zejména o vymezení pojmu dotace a o vysvětlení spojitosti evropských dotací s regionální politikou. Následuje definování regionální politiky, zejména v programovém období 2007–2013 spolu s jejími cíli a programovými dokumenty.

Pojem **dotace** upravuje Zákon o rozpočtových pravidlech [73] v § 3. „*Pro účely tohoto zákona se rozumí dotací peněžní prostředky státního rozpočtu, státních finančních aktiv nebo Národního fondu poskytnuté právnickým nebo fyzickým osobám na stanovený účel*“.

V případě dotací z EU je zásadním zdrojem peněžních prostředků Národní fond (dále NF), který byl vytvořen za účelem správy prostředků poskytnutých České republice (dále ČR) z EU. Příjmem NF jsou prostředky z EU nebo jiných zahraničních fondů, které jsou následně poskytovány na realizaci projektů z těchto fondů. NF je pevně napojen na státní rozpočet, není však jeho součástí [25].

Vztah mezi státním rozpočtem a NF je takový, že podíl na výdajích projektu je nejdříve předfinancován z příslušné kapitoly státního rozpočtu a následně je státnímu rozpočtu profinancován z NF. Ten finanční prostředky získává přes zálohové platby z rozpočtu EU, a to zejména na začátku programového období a dále na základě certifikace uskutečněných výdajů. Na ČR poté zůstává zajištění spolufinancování projektů z různých zdrojů, kterými mohou být státní rozpočet, územní rozpočty, státní fondy či soukromé zdroje [25].

Dotace existují ve dvou základních druzích. Jedná se o dotace specifické účelové a dotace všeobecné neúčelové. Rozdíl, mezi nimi je ten, že účelové dotace jsou poskytovány na předem stanovený účel a existuje zodpovědnost poskytovateli za jejich užití k určenému účelu. Naopak neúčelové dotace jsou poskytovány na základě stanoveného kritéria, ale jejich užití je na uvážení příjemce, musí však být v souladu s legislativou. V případě dotací z EU se zpravidla jedná o dotace účelové, které mohou mít podobu kapitálových i běžných dotací [46].

Pod pojmem „dotace z fondů EU“ si většina obyvatel členských zemí vybaví zejména strukturální fondy či Fond soudržnosti. Hlavním důvodem je zejména jejich široké zaměření na nespočetně mnoho rozdílných aktivit a projektů. Tyto fondy patří mezi nástroje tzv. regionální politiky¹, která představuje jednu z nejdůležitějších politik EU (spolu se společnou

¹ Jinak nazývaná také politika hospodářské, sociální a územní soudržnosti, kohézní politika nebo politika strukturální.

zemědělskou politikou). Cílem regionální politiky je snižování hospodářských a sociálních disparit mezi regiony a pomoc zaostalejším regionům.

Již od nepaměti existovaly rozdíly mezi členskými státy, proto bylo v roce 1988 pro potřeby regionální politiky zavedeno **členění dle nomenklatur statistických jednotek** (dále NUTS²). Jedná se o rozdělení jednotlivých států na regiony, které mají přibližně stejný počet obyvatel i rozlohu. Rozčlenění celého území EU na regiony bylo provedeno za účelem sjednocení metodiky pro sledování regionálních nerovností. Nerovnosti mezi regiony jsou sledovány zejména na základě růstu hrubého domácího produktu (dále HDP) na hlavu [9].

Z pohledu regionální politiky představují nejdůležitější členění regiony NUTS II³. Tyto regiony jsou nazývány jako tzv. **regiony soudržnosti** a skládají se ze sdružených krajů. Do NUTS II regionů je následně směřována podpora z fondů EU. Strukturu regionů soudržnosti v ČR zobrazuje obrázek 1.

Obrázek 1: Mapa regionů soudržnosti NUTS II

Zdroj: [53]

Hlavní instituci pro řízení evropských fondů a dotací z těchto fondů představuje **Evropská komise** (dále EK), která prosazuje zájmy EU jako celku a je výkonným orgánem EU. Jedním z jejích úkolů je řízení a provádění politik EU spolu s plněním rozpočtů těchto politik. Mezi tyto politiky patří i regionální politika, která se řadí mezi tzv. komunitární politiky. To znamená,

² Z francouzského originálu Nomenclature des Unites Territoriales Statistiques.

³ Celkem existují 3 hlavní úrovně regionálního členění. Největší oblastí je území NUTS I, kam patří celá ČR. Dále NUTS II, což jsou výše zmiňované regiony soudržnosti. NUTS III pak představují samostatné kraje.

že EK regionální politiku koordinuje a harmonizuje, ale její realizace spočívá na členských státech. Finanční prostředky vynaložené na regionální politiku představují přibližně 36 % rozpočtu EU. V rámci EK se regionální politikou zabývá Generální ředitelství pro regionální a městskou politiku.

Další institucí na úrovni EU zabývající se regionální politikou je **Evropský parlament**, pod který spadá Výbor pro regionální rozvoj. V neposlední řadě hraje důležitou roli při řízení regionální politiky i **Výbor regionů**, konkrétně Komise pro politiku územní soudržnosti a rozpočet EU. Centrálním koordinátorem pro regionální politiku v ČR je **Ministerstvo pro místní rozvoj ČR**, konkrétně odbor Národní orgán pro koordinaci [52].

Regionální politika se vyznačuje tím, že je prováděna v tzv. programových obdobích, která trvají 7 let. Pro každé období jsou stanovovány konkrétní cíle a priority, kterých má být dosaženo. Ty jsou stanoveny jednak ve strategických dokumentech EU, tak i v programových dokumentech členských států. Pro programové období 2007–2013 bylo **hlavní prioritou** větší sociální a ekonomický růst spojený s vytvářením většího množství pracovních míst pro všechny regiony a obce EU. Z těchto priorit vycházely tři cíle, kterými jsou [27], [62]:

- Cíl Konvergence;
- Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost;
- Cíl Evropská územní spolupráce.

Cíl Konvergence sloužil pro sblížení nejméně rozvinutých členských států a regionů EU, jejichž HDP bylo nižší než 75 % průměru EU. Cíl Konvergence měl přispět ke zlepšování ekonomické úrovně těchto oblastí, zlepšovat podmínky pro růst a zaměstnanost a k investicím do lidského kapitálu, inovací atd. Podpora z tohoto cíle patřila všem regionům kromě Prahy.

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost byl pokračováním v posilování konkurenceschopnosti a přitažlivosti regionů, které již nepatřily mezi méně rozvinuté regiony a přesahovaly 75 % průměru HDP EU. Těchto cílů mělo být dosaženo pomocí předvídání hospodářských a sociálních změn, podporou inovace, podnikání, ochrany životního prostředí atd. Tento cíl byl zaměřen pouze na Prahu.

Cíl Evropská územní spolupráce se zaměřoval na posilování přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráce. Cíl vycházel z podpory další integrace EU se zaměřením na podporu společných řešení problémů. Dalšími záměry byla zejména podpora výzkumu, výměna zkušeností, budování infrastruktury atd. Tento cíl byl zaměřen na všechny oblasti ČR.

1.1 Strukturální fondy a Fond soudržnosti

Pomocí evropských fondů jsou rozdělovány finanční prostředky, které mají pomoci snížit rozdíly mezi členskými státy a jednotlivými regiony. Jedná se tedy o finanční nástroje, kterými je dosahováno cílů regionální politiky. V oblasti regionální politiky v programovém období 2007–2013 v ČR existovaly:

- strukturální fondy;
- Fond soudržnosti.

Strukturální fondy

Strukturální fondy byly nástrojem, pomocí kterého bylo dosahováno stanovených cílů a priorit regionální politiky. Pomocí těchto fondů se přerozdělovaly prostředky zaměřené na snižování rozdílů mezi regiony členských států a na snižování zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů. Mezi strukturální fondy patřily [27], [48]:

- Evropský fond pro regionální rozvoj;
- Evropský sociální fond.

Evropský fond pro regionální rozvoj (dále ERDF⁴) vznikl v roce 1975 a orientoval se na investiční (tzv. „tvrdé“) projekty. Tento fond představoval nejdůležitější fond EU a také se v něm soustředilo nejvíce finančních prostředků ze strukturálních fondů. Cílem tohoto fondu bylo snížení nerovnosti v zaostávajících regionech a v upadajících průmyslových oblastech. Byl tedy zaměřený zejména na modernizaci a posilování hospodářství.

Z ERDF se nejvíce financovaly projekty na zlepšení infrastruktury (např. výstavba silnic a železnic), odstraňování ekologických zátěží, regenerace tzv. brownfields, investice do výroby (např. vznik nových pracovních míst, podpora inovačního potenciálu podnikatelů či podpora začínajících podnikatelů). V neposlední řadě byla důležitá i podpora regionů, zejména projekty sloužícími k rozvoji obcí a měst.

Evropský sociální fond (dále ESF⁵) vznikl v roce 1960 a jeho zaměření bylo na financování neinvestičních (tzv. „měkkých“) projektů. Jak již z názvu vyplývá, tento fond podporoval sociální oblast, a to zejména zvyšování zaměstnanosti a rozvojem lidských zdrojů. Jednalo se zejména o projekty na vzdělávání zaměstnanců (např. rekvalifikace, další vzdělávání), podporu návratu osob na trh práce (např. začleňování dlouhodobě nezaměstnaných), pomoc rizikovým

⁴ Z anglického originálu European Regional Development Fund.

⁵ Z anglického originálu European Social Fund.

skupinám obyvatel (např. mladí nezaměstnaní, absolventi, zdravotně postižení), podporu rovných příležitostí, zlepšování mobility pracovních sil v rámci EU atd.

Fond soudržnosti

Fond soudržnosti⁶ (dále FS), vznikl v roce 1993. Tento fond se od strukturálních fondů lišil tím, že jeho zaměření spočívalo v podpoře zaostalých států, nikoliv regionů. Představoval investiční fond se zaměřením na dopravní infrastrukturu většího rozsahu (např. transevropské sítě – dálnice a silnice I. třídy, železnice, vodní doprava), na životní prostředí a na oblast energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie [15], [48]. Na pomoc z fondu měly nárok státy, jejichž hrubý národní produkt na obyvatele nepřekročil hranici 90 % hrubého národního produktu EU, a který zároveň realizoval program pro splnění konvergenčních kritérií⁷ [27].

Tabulka 1 zobrazuje přehled 3 cílů programového období 2007–2013 spolu s částkou, která byla přidělena na jejich dosažení. Tabulka také uvádí finanční nástroje, kterými bylo jednotlivých cílů dosahováno.

Tabulka 1: Rozdělení finančních prostředků podle jednotlivých cílů

	Přidělená částka (v mil. EUR)	Rozdělení prostředků	Fondy
Konvergence	25 880	96,97 %	FS, ESF, ERDF
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	419	1,57 %	ERDF, ESF
Evropská územní spolupráce	389	1,46 %	ERDF
Celkem	26 688	100,0 %	X

Zdroj: [45], [27]

Z tabulky 1 vyplývá, že nejvíce finančních prostředků bylo použito na cíl Konvergence. Důvodem byl fakt, že právě z cíle Konvergence bylo podporováno nejvíce projektů v rámci celé ČR (kromě Prahy) a pokrýval největší část území ČR. Jako nejužívanější finanční nástroj lze označit fond ERDF, který byl použit při dosahování všech 3 cílů, a to zejména kvůli rozmanitosti možných projektů, které bylo možné z tohoto fondu financovat.

⁶ Jinak také Kohezní fond.

⁷ Splnění konvergenčních (maastrichtských) kritérií je základní podmínkou pro vstup dané země do Eurozóny.

1.2 Programové dokumenty a operační programy

Jak již bylo dříve zmíněno, každé programové období je specifické tím, že má stanoveno vlastní priority a cíle, které jsou obsaženy v programových dokumentech. Pro programové období 2007–2013 získala ČR k dispozici 26,69 mld. EUR (přibližně 734,77 mld. Kč⁸) pro realizaci regionální politiky. Podmínkou čerpání dotací však bylo vypracování programových dokumentů. Dokumenty připravovala ČR, ale jejich schválení podléhalo ve většině případů EK. Mezi základní programové dokumenty patřily [42]:

- Národní rozvojový plán (dále NRP);
- Národní strategický referenční rámec (dále NSRR);
- Operační programy (dále OP).

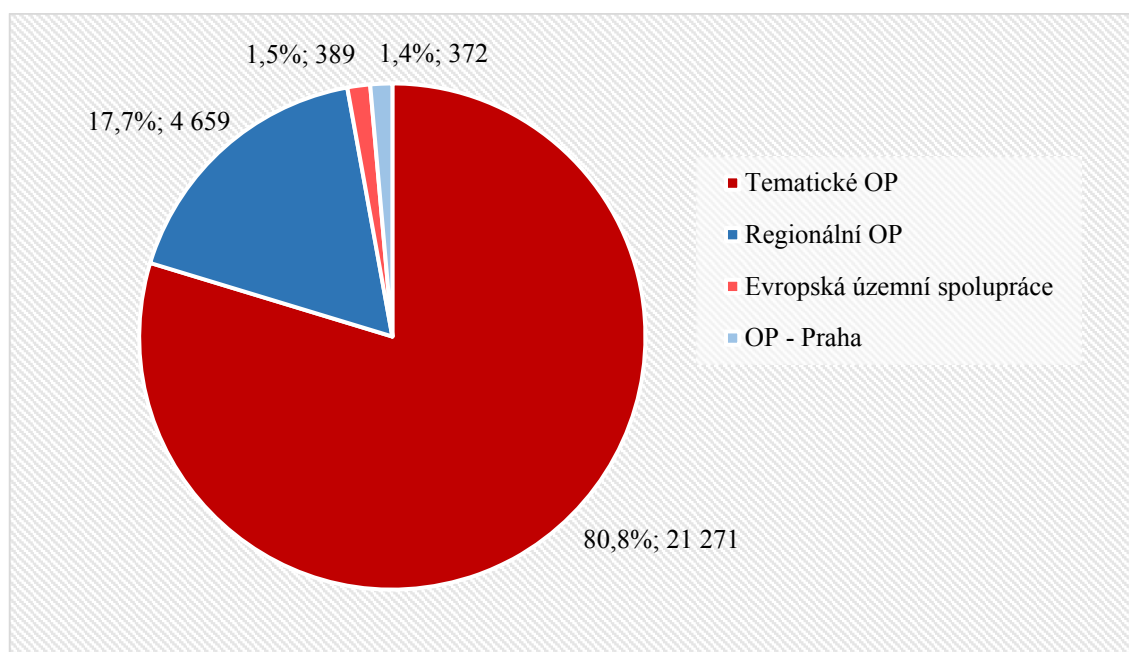
NRP byl základním strategickým dokumentem pro programové období 2007–2013. Vyhodnocoval stav a vývoj země v hospodářské, sociální a politické oblasti. Na základě aktuálního stavu a očekávaného vývoje byly stanoveny cíle a ambice, kterých mělo být dosaženo v následujících letech. Nejdříve byl stanoven globální cíl, na ten navazovaly specifické cíle, které byly konkrétně rozpracovány v návrhu OP. NRP také popisoval strategii pro získání podpor ze strukturálních fondů a z FS [30].

NSRR představoval další základní programový dokument pro využívání fondů EU v programovém období 2007–2013 a vycházel z vytvořeného NRP. NSRR identifikoval silné a slabé stránky ČR, které ovlivňovaly udržitelný rozvoj ekonomiky i společnosti, či které pomáhaly posilovat konkurenceschopnost. V tomto dokumentu byl také popsán systém OP, pomocí kterých bylo dosahováno stanovených cílů. NSRR musel být schválen EK, k čemuž došlo až v červenci 2007. Až po schválení NSRR mohly být schvalovány konkrétní OP. ČR tak měla jako poslední ze všech členských států schváleny všechny OP a k reálnému čerpání finančních prostředků z jednotlivých OP mohlo dojít až koncem roku 2007 či později [31].

OP uváděly konkrétní využití a zaměření prostředků na stanovené priority či opatření. Za jejich zpracování zodpovídala jednotlivá ministerstva a úřady regionálních rad regionů soudržnosti. V rámci OP byly následně vyhlašovány konkrétní výzvy, na jejichž základě mohly být podávány žádosti o poskytnutí dotace. V programovém období 2007–2013 existovalo celkem 26 OP, které se dále dělily na sektorové (tematické) OP, regionální OP (dále ROP), OP

⁸ Dle kurzu České národní banky k začátku programového období, tj. ze dne 2. ledna 2007, kdy kurz EUR vůči Kč byl ve výši 27,53 Kč. Tento kurz bude používán v celé práci při přepočtu EUR na Kč.

pro Prahu a OP s cílem Evropská územní spolupráce [27]. Konkrétní rozložení finančních prostředků mezi jednotlivé druhy OP zobrazuje obrázek 2.

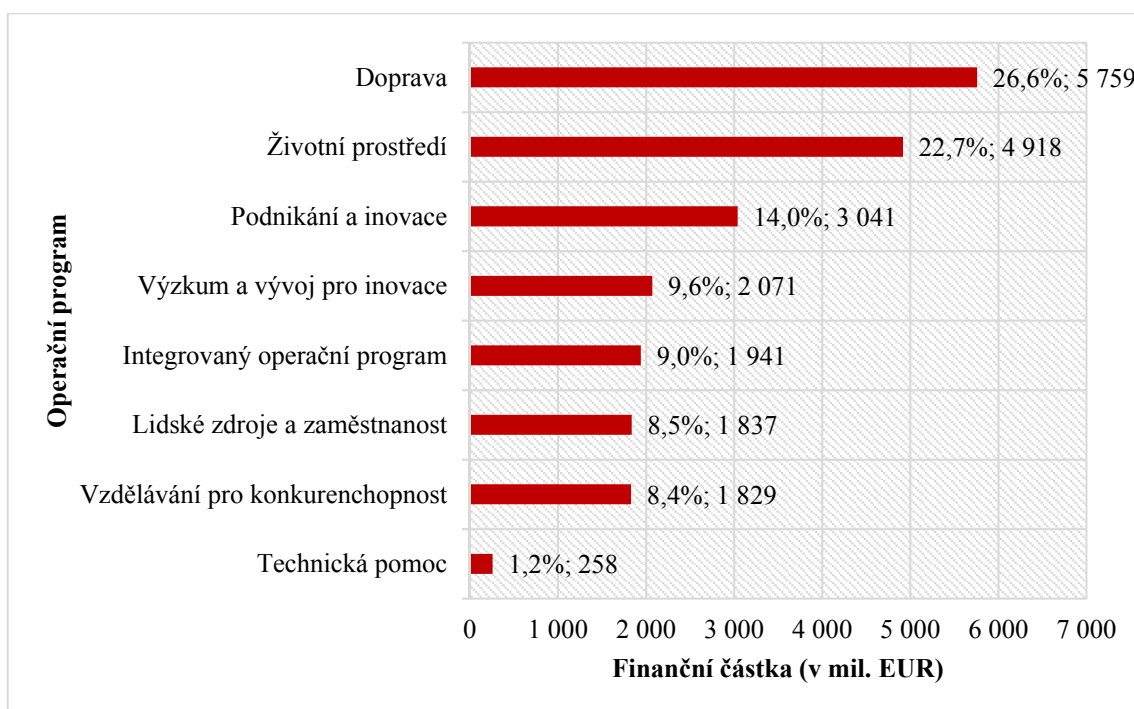

Obrázek 2: Rozdělení finančních prostředků mezi jednotlivé druhy OP v mil. EUR

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z [27]

Z obrázku 2 je zřejmé, že nejvíce finančních prostředků bylo alokováno do **tematických OP**. Celková alokace pro tento druh OP byla 21,271 mld. EUR (přibližně 585,59 mld. Kč), což představovalo přibližně 80 % celkové alokace na všechny OP. Sektorové OP navazovaly na rozvojovou strategii a cíle definované v NRP vztahující se na celou ČR.

Strukturu rozdělení těchto prostředků mezi jednotlivé tematické OP zobrazuje obrázek 3. Ten vypovídá o tom, že nejvíce finančních prostředků proudilo do OP Doprava. Hlavním důvodem bylo, že dopravní infrastruktura vyžadovala vysoké investice na výstavbu, udržování a opravy. Druhým OP, který disponoval nejvíce peněžními prostředky byl OP Životní prostředí. To lze vysvětlit rostoucím důrazem na ochranu životního prostředí a zlepšování jeho kvality. OP Podnikání a inovace byl zaměřený na podporu malého a středního podnikání a průmyslu. OP Výzkum a vývoj pro inovace měl jako hlavní cíl zejména investice do výzkumných, vývojových a inovačních center či vysokých škol. Integrovaný OP byl zaměřený na veřejný sektor, zejména na modernizaci veřejné správy a zlepšení veřejných služeb. OP Lidské zdroje a zaměstnanost byl specializován na začleňování nezaměstnaných do pracovního procesu a rozvoj lidských zdrojů formou školení a vzdělávání. OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost sloužil na podporu zlepšování kvality vzdělávání ve školách. Poslední tematický OP, Technická pomoc, sloužil k financování řízení a kontroly prostředků plynoucích z jednotlivých fondů [27].

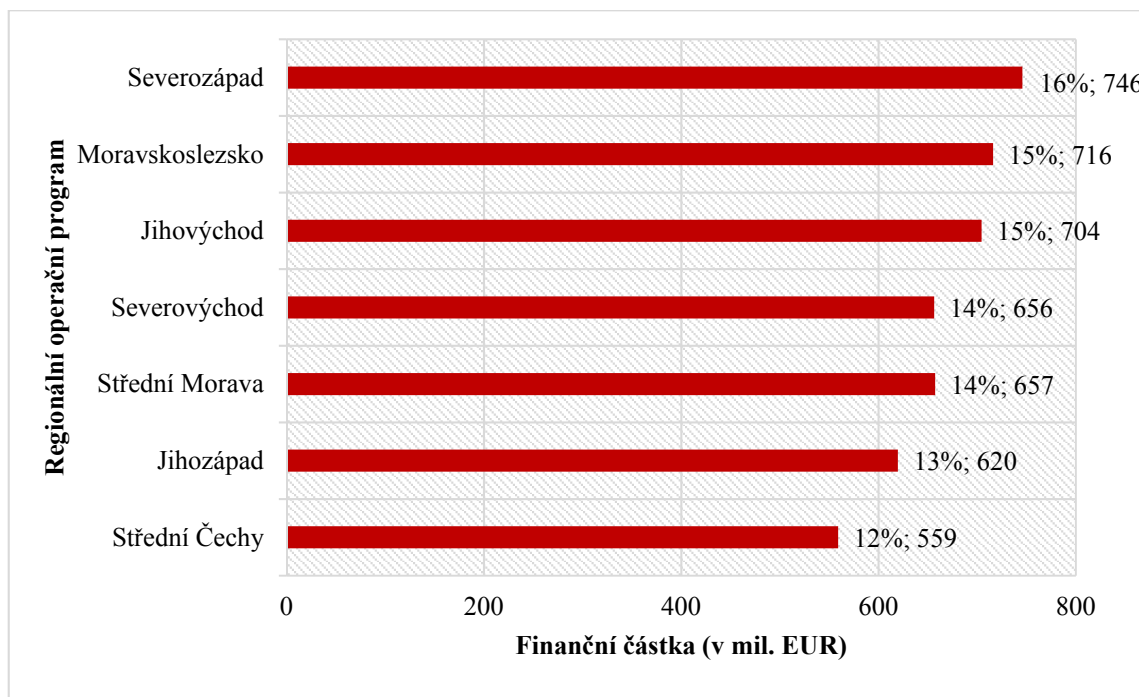

Obrázek 3: Rozdělení finančních prostředků mezi tematické OP

Zdroj: vlastní zpracování dle dat [27]

ROP sloužily na podporu a rozvoj regionů v ČR a navazovaly na tematické OP. ROP byly zaměřeny na konkrétní regiony soudržnosti a sloužily pro uspokojení specifických potřeb regionu. Jednalo se zejména o posilování konkurenceschopnosti vůči ostatním regionům, zvyšování atraktivity, životní úrovně obyvatel a kvality prostředí. Každý ROP měl stanoveny vlastní cíle a prioritní osy dle potřeb konkrétního regionu, z toho důvodu mohlo být z ROP financováno velké množství rozmanitých projektů. Obrázek 4 zobrazuje rozdělení finančních prostředků mezi jednotlivé ROP [27].

Řídícím orgánem ROP byla regionální rada regionu soudržnosti, která odpovídala za jeho realizaci. Rada se skládala ze členů zastupitelstva jednotlivých krajů v regionu soudržnosti. Výkonný orgán ROP představoval úřad regionální rady. Celková alokace pro ROP byla 4,659 mld. EUR (přibližně 128,26 mld. Kč).

Obrázek 4: Rozdělení finančních prostředků mezi jednotlivé ROP

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z [27]

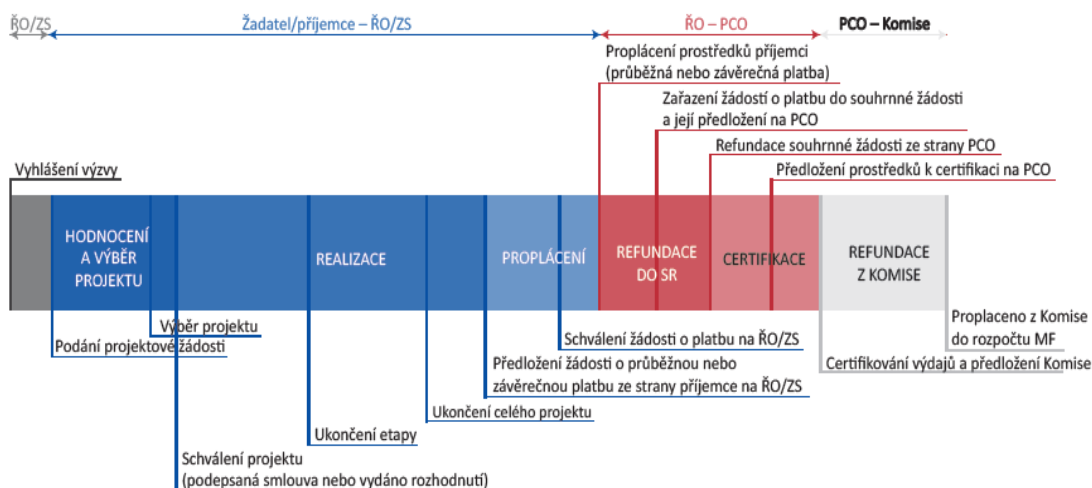
Z obrázku 4 je patrné, že nejvíce finančních prostředků bylo poskytnuto ROP Severozápad. Důvodem pro přidělení největší alokace byl fakt, že Severozápad dlouhodobě patřil mezi regiony s nejnižší dynamikou ekonomického výkonu na jednoho obyvatele [51].

OP pro Prahu byly pouze dva. Jednalo se o OP Praha – Konkurenceschopnost a OP Praha – Adaptabilita. Důvodem pro vytvoření těchto OP byl fakt, že Praha díky svému HDP nepatřila mezi zaostalé regiony a neměla tak možnost čerpat z ostatních programů. OP Praha – Konkurenceschopnost měl jako prioritu zlepšení dopravy, kvality životního prostředí a zatraktivnění Prahy. OP Praha – Adaptabilita cílil na podporu zaměstnanosti, prevenci nezaměstnanosti a podporu vzdělávání. Celková alokace do těchto dvou OP byla 372 mil. EUR (přibližně 10,241 mld. Kč).

OP s cílem Evropská územní spolupráce byly zaměřené na přeshraniční, nadnárodní a mezinárodní spolupráci. Hlavním důvodem pro vznik těchto OP byla myšlenka EU, že státní hranice by neměly být překážkou rovnoměrného rozvoje celé EU. Na podporu těchto OP bylo určeno celkem 389 mil. EUR (přibližně 10,709 mld. Kč).

2 POSTUP PŘI ČERPÁNÍ DOTACÍ

Druhá kapitola obsahuje popis implementace fondů EU a cestu žadatele a příjemce dotace projektem. Nejdříve je nutné vymezit implementační strukturu v ČR a její instituce. Následuje popis kroků od vypracování projektové žádosti žadatelem, až po úspěšnou realizaci a udržitelnost projektu. Obrázek 5 zobrazuje schéma čerpání finančních prostředků a jednotlivých subjektů, které mají danou část procesu ve svých kompetencích.

Obrázek 5: Schéma průběhu čerpání finančních prostředků

Zdroj: [7]

Obrázek 5 lze popsat následovně: na začátku celé implementace stálo vyhlášení výzvy pro konkrétní OP. Na základě vyhlášení výzvy docházelo k podávání projektových žádostí žadatelem. Podané projekty byly hodnoceny řídicím orgánem či zprostředkujícím subjektem a následně byl vybrán konkrétní projekt k podpoře. Projekt musel být definitivně schválen, došlo k podepsání smlouvy o realizaci či k vydání rozhodnutí o poskytnutí finančních prostředků a následovala samotná fáze realizace projektu. Pokud měl projekt více etap, tak docházelo k předkládání žádostí o průběžnou platbu. Po ukončení realizace projektu došlo k předložení žádosti příjemce dotace o poskytnutí závěrečné platby od řídicího orgánu či zprostředkujícího subjektu. Pokud došlo ke schválení žádosti o platbu, tak mohly být příjemci proplaceny finanční prostředky ze státního rozpočtu. Tímto končila role příjemce v procesu implementace a na platební a certifikační jednotce zůstalo, aby zajistila proplacení těchto prostředků z fondů EU do státního rozpočtu. Postup příjemce dotace v celém procesu implementace je popsán v podkapitole 2.2.

Následně řídicí orgán zařadil žádost o platbu do souhrnné žádosti, kterou předložil platební a certifikační jednotce. Dále došlo k refundaci souhrnné žádosti ze strany platebního

a certifikačního orgánu a k předložení prostředků k certifikaci. Poté mohlo dojít k certifikování výdajů a k předložení žádosti o platbu EK. Posledním krokem implementace bylo proplacení finančních prostředků z EK do rozpočtu Ministerstva financí ČR, které spravuje NF. Problematikou implementační struktury se zabývá podkapitola 2.1.

2.1 Implementační struktura

Pro čerpání dotací ze strukturálních fondů musí v dané zemi existovat institucionální rámec. V ČR v programovém období 2007–2013 tuto strukturu vymezoval NSRR, podrobněji byla zpracována v jednotlivých OP a programových dokumentech. Do implementační struktury patří následující subjekty [62]:

- řídicí orgán;
- zprostředkující subjekt;
- příjemce;
- platební a certifikační orgán;
- platební jednotka;
- monitorovací výbor;
- auditní orgán.

Řídicí orgán představuje nejvýše postavený orgán, který spravuje určitý OP. V ČR patří mezi řídicí orgány jednotlivá ministerstva a v programovém období 2007–2013 i úřady regionálních rad. Řídicí orgány nesou celkovou odpovědnost za efektivitu, správnost řízení a realizaci programu v souladu s národními normami a předpisy EU. Část svých pravomocí mohou přenést na zprostředkující subjekt.

Zprostředkující subjekt vykonává úkoly, které mu přenesl řídicí orgán na základě smlouvy o delegování pravomocí. Jeho dalším úkolem je výkon funkce metodického vedení pro příjemce. V ČR představují zprostředkující subjekty odbory jednotlivých ministerstev či jím zřízené orgány. Mezi zprostředkující subjekty lze zařadit např. Czech Invest, Národní vzdělávací fond atd.

Příjemcem se stává žadatel, který je úspěšně vybrán a podepíše s řídicím orgánem smlouvu o realizaci projektu. Od řídicího orgánu poté přijme finanční podporu, stává se realizátorem projektu a má odpovědnost za čerpání podpory v souladu se stanovenými pravidly.

Platební a certifikační orgán má odpovědnost za řízení prostředků poskytnutých ČR ze strukturálních fondů. V ČR je platebním a certifikačním orgánem Ministerstvo financí ČR, které řídí a koordinuje toky finančních prostředků získaných z rozpočtu EU.

Platební jednotka vykonává funkce, které jí delegoval platební a certifikační orgán. Představuje zprostředkující subjekt pro platební orgán a většinou se jedná o ministerstva odpovědná za implementaci programů, případně o úřady regionálních rad či další organizace.

Monitorovací výbor existuje samostatně pro NSRR i pro každý OP. Ve výboru jsou členové řídicích orgánů, koordinačních subjektů a partnerů. Jedná se např. o odbory ministerstev, partnerská ministerstva, kraje či obce. Výbory provádí dohled nad programy, který spočívá zejména ve schvalování programových dodatků, kritérií pro výběr projektů, návrhů na změnu programu atd.

Auditní orgán zajišťuje kontrolu na úrovni řídicích a kontrolních systémů a informuje o výsledku auditu EK. Jedná se o nezávislou složku, která sleduje, zda byla ve všech fázích dodržena stanovená pravidla a zda došlo k čerpání z evropských fondů na principu transparentnosti a efektivnosti. Auditní orgán v ČR je Ministerstvo financí ČR.

2.2 Cesta příjemce dotace projektem

Postupy k získání dotace příjemcem se liší pro jednotlivé dotační tituly. Lze však vymezit společné přístupy, kterými se řídí většina programů. Jednotlivé části představuje [62]:

- vypracování projektového záměru;
- výběr vhodného dotačního nástroje;
- vypracování projektové žádosti;
- předložení projektové žádosti k posouzení;
- hodnocení projektu;
- realizace projektu;
- vyhodnocení a administrace projektu.

Stručně lze říci, že nejprve je třeba sestavit vhodný projekt a následně na projekt nalézt vhodný zdroj financování, respektive vhodný dotační titul. Postup pokračuje zpracováním projektu do podoby žádosti o dotaci, kterou je nutné předložit na základě výzvy. Poté přichází na řadu posouzení plnění kritérií přijatelnosti projektu a bodové ohodnocení projektu dle předem stanovených kritérií konkrétního OP. V případě, že je projekt vybrán, dochází k jeho realizaci, vyhodnocení a proplacení.

Vypracování projektového záměru

Prvním krokem dotačního procesu je vypracování projektu. Jedná se o vypracování cílů projektu a vymezení kroků, které vedou k jeho realizaci. Je nutné, aby výsledný projekt byl optimální po ekonomické, technické i provozní stránce. Další nutností je dlouhodobá

udržitelnost projektu, tj. že projekt bude produkovat určité výstupy i několik let po jeho ukončení, nejčastěji po dobu 5 let [27].

V této fázi není nutné ani vhodné tvořit celý projekt. Důležité je vymezit pouze nutné parametry, na jejichž základě je vyhledán vhodný zdroj financování. Důležité je však vymezení všech rovin projektu (ekonomická, technická rovina atd.). Projekt musí obsahovat zejména cíle projektu, hlavní výstupy a aktivity vedoucí k dosažení cílů, charakteristiku technického řešení, předběžný rozpočet, předběžný časový harmonogram a vymezení žadatele spolu s místem realizace projektu [42].

Výběr vhodného dotačního nástroje

Při výběru vhodného dotačního nástroje je nejdříve důležité zaměřit se na zvolení vhodného operačního programu. Každý operační program má stanoveny vlastní cíle, podporované oblasti, podmínky pro čerpání i možné žadatele o dotace, jak již bylo dříve zmíněno. Proto je nutné zvážit, jaký operační program je pro konkrétní projekt vhodný. Po vybrání konkrétního OP je třeba reagovat na výzvu k předkládání žádostí, kterou vydávají řídicí orgány OP [62].

Po vybrání dotačního programu a výzvy se může stát, že vypracovaný projektový záměr plně nesouhlasí s požadavky OP. V takové situaci je nutné vrátit se k původně vypracovanému projektu a dle potřeb jej upravit, aby byl v souladu s pravidly programu. Nesmí být také opomenout fakt, že u většiny programů je nutné nejdříve zaplatit náklady na projekty z vlastních prostředků a dotace je vyplacena až zpětně po realizaci projektu nebo jeho části [27].

Vypracování projektové žádosti

Projektová žádost obsahuje zpracovaný projekt s konkrétním projektovým záměrem. Žádost je poté předložena žadatelem o dotaci v rámci OP a její nutné náležitosti jsou popsány v konkrétní výzvě k předkládání projektových žádostí. Skládá se z podrobného popisu projektových činností a z projektových příloh a předkládá se v tištěné i elektronické podobě [62].

Sestavení projektu, který má mít šanci uspět při získání dotací, není jednoduché. Jedná se o dlouhodobý a komplexní proces, který zabere delší časové období. Důležité je zejména prokázat, že projekt je v souladu s cíli daného OP a zároveň splňuje předem stanovený účel. Mnoha pozdějším problémům se lze vyhnout zejména díky propracované projektové přípravě a tím, že žadatel nepodcení možná rizika projektu [26], [62].

Před zpracováním žádosti je potřeba se seznámit se všemi požadavky na projekt. Všechny potřebné informace shrnuje Příručka pro žadatele, která je součástí výzvy pro předkládání

žádostí. Další důležitou pomůckou jsou hodnotící a bodovací kritéria, podle kterých bude žádost posuzována a která jsou součástí informací pro danou výzvu či dotační program [27].

Se sestavením projektové žádosti mohou žadatelé pomoci poradenské firmy. Jejich pomoc je placená, ale ušetří žadatelé o dotaci čas, který by jinak musel věnovat seznamování se se systémem dotací nebo vyhledáváním dotačního titulu. Tyto firmy poskytují kompletní servis, ale negarantují 100 % získání dotace [42].

Předložení projektové žádosti k posouzení

Po vybrání konkrétního OP je třeba reagovat na výzvu k předkládání žádostí. Výzvy jsou zveřejňovány na určených stránkách řídicích orgánů a existuje i harmonogram vyhlášení jednotlivých výzev. Uzavření výzvy většinou nastává na konci programového období či při vyčerpání finančních prostředků. Žádost o dotaci je předložena ve formě formuláře, který je odlišný pro jednotlivé OP. V programovém období 2007–2013 existovaly celkem 3 možné formuláře projektové žádosti, které se od sebe lišily podporovanými operačními programy a všechny byly dostupné online. Nejpoužívanější byl formulář BENEFIT 7, který užívalo celkem 24 operačních programů. Zbylé dva operační programy užívaly formuláře E-ACOUNT (OP Podnikání a inovace) a BENE-FILL (OP Životní prostředí), [62].

Hodnocení projektu

Po přijetí žádosti a přidělení registračního čísla je projekt hodnocen. V této fázi hodnocení jsou posuzována kritéria přijatelnosti projektu a v případě nesplnění je projekt vyloučen z dalšího hodnocení. Jak již bylo dříve zmiňováno, každý OP i výzva k předkládání žádostí má nastavena vlastní pravidla pro to, které projekty mohou být podpořeny a kdo může o dotaci žádat, proto nelze přesně stanovit co konkrétně bude u daného projektu hodnoceno a na základě kterých kritérií může být projekt vybrán k poskytnutí podpory.

Hodnocení se skládá z následujících kroků [62]:

- hodnocení přijatelnosti;
- formální hodnocení žádosti;
- věcné hodnocení;
- finální hodnocení výběrovou komisí.

Při hodnocení přijatelnosti projektu dochází ke kontrole, zda jsou splněny základní podmínky programu. Hodnocení je stanoveno jako ANO splněno či NE nesplněno. Splněna musí být všechna kritéria, jinak je projekt vyloučen z dalšího hodnocení [19]. Ve formálním hodnocení projektu se hodnotí splnění formálních náležitostí. V případě formálních nedostatků

lze chyby ve stanovené lhůtě napravit. V případě, že žadatel chyby neopraví, je žádost vyřazena z dalšího hodnocení. Ve věcném hodnocení se projekt bodově ohodnotí dle předem stanovených kritérií, která jsou obsažena v Příručce pro žadatele pro konkrétní OP. Po bodovém ohodnocení jsou body sečteny a jednotlivé projekty jsou seřazeny dle počtu dosažených bodů. Poslední krok hodnocení představuje hodnocení výběrovou komisí, ve kterém výběrová komise rozhoduje o podpoření či nepodpoření projektu. Rozhodnutí výběrové komise je konečné a nelze se proti němu odvolat [62].

Realizace projektu

Fáze realizace začíná nejčastěji podpisem smlouvy o poskytnutí podpory. Tato smlouva stanovuje podmínky realizace projektu i ujednání o sankcích. Při realizaci je nutné neustále provádět jednotlivé kroky tak, aby vedly ke splnění předem stanovených cílů projektu. Mezi tyto ukazatele patří např. počet nově vytvořených pracovních míst, rozloha nově vybudovaných ploch, počet proškolených osob atd. Ukazatele si volí sám příjemce dotace již při vyplňování žádosti a jsou pro projekt závazné. Proto musí být hodnoty ukazatelů stanoveny reálně, aby bylo možné jich dosáhnout a následně je i udržet. Předpokladem pro realizaci projektu bez větších problémů je kvalitně zpracovaná projektová žádost, která by měla počítat s možnými riziky a měla by obsahovat i řešení, jak tato rizika vyloučit [27]

Vyhodnocení a administrace projektu

Vyhodnocení projektů nemělo po celé programové období jednotně stanovenou lhůtu pro ukončení a proplacení projektu. Programové období 2007–2013 bylo pro tyto účely rozděleno na dvě období se specifickými pravidly vyhodnocení. Jednalo se o následující pravidla [42]:

- pro období 2007–2010 platilo pravidlo $n+3$;
- pro období 2011–2013 platilo pravidlo $n+2$.

Tato pravidla jsou považována za administrativní nástroj k zajištění plynulosti čerpání finančních prostředků. Podle těchto pravidel musí být alokace podpory pro n -tý rok vyčerpána v následujících 2 či 3 kalendářních letech [5], z čehož vyplývá, že projekty je možné proplácet ještě několik let po alokaci. Z výše uvedeného členění vyplývá, že např. projekt schválený v roce 2007 musí být ukončen, respektive proplacen, nejpozději do příslušného data roku 2011. Poslední projekty z tohoto programového období by tedy měly být ukončeny a proplaceny do konce roku 2016 [42].

Fáze vyhodnocení a administrace projektu není pouze konečnou fází, ale prolíná již fází realizace. Hlavním důvodem je skutečnost, že již v průběhu práce na projektu je potřeba sledovat, zda se projekt vyvíjí tak, jak má. Jako důležitý prvek při vyhodnocování a administraci

projektu chápeme zejména monitorování projektu a jeho kontrolu. Monitorováním se rozumí průběžné sledování a sběr dat, díky kterým lze odhalit možné chyby a rizika. Tato data následně shrnuje monitorovací zpráva, která představuje oficiální formulář zaznamenávající informace o průběhu projektu. Monitorovací zprávy rozeznáváme průběžné a závěrečné. Průběžné zprávy se podávají v průběhu realizace, konečná zpráva pak hodnotí úspěšnost projektu a je součástí závěrečné žádosti o platbu [62].

Kontrolu projektu lze rozlišovat dle dvou základních kritérií. Jednak dle stádia realizace projektu existuje kontrola před uzavřením smluvního vztahu o poskytnutí dotace, kontrola v průběhu realizace a kontrolu po ukončení realizace projektu. Dle typu kontroly se rozlišuje kontrola administrativní, která je zaměřená na správnost dokladů a kontrola na místě, která slouží ke skutečnému ověření realizace projektu [62].

3 PODVODNÉ ČERPÁNÍ DOTACÍ Z FONDŮ EVROPSKÉ UNIE

Třetí kapitola obsahuje vymezení podvodného čerpání dotací z fondů EU dle Trestního zákoníku a dle definice EK. Následuje popis zapojených orgánů při odhalování podvodů. Druhá část kapitoly obsahuje statistiky s ohlášenými podezřeními na spáchané podvody v celé EU a v ČR a statistiky týkající se zjištěných podvodů pouze v ČR.

Pokud nastane zneužití prostředků poskytnutých z fondů EU, tento trestný čin (dále TČ) je kvalifikován jako **poškození finančních zájmů EU**, které upravuje § 260 Trestního zákoníku [75]. Tento TČ se řadí mezi činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou. Definice zní následovně: „*kdo vyhotoví, použije nebo předloží nepravdivé, nesprávné nebo neúplné doklady nebo v takových dokladech uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslující údaje vztahující se k příjmům nebo výdajům souhrnného rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem anebo takové doklady nebo údaje zatají, a tím umožní nesprávné použití nebo zadržování finančních prostředků z některého takového rozpočtu nebo zmenšení zdrojů některého takového rozpočtu, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci. Stejně bude potrestán, kdo neoprávněně zkrátí nebo použije finanční prostředky, které tvoří příjmy nebo výdaje souhrnného rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem*“.

Pokud pachatel spáchá výše definovaný čin a učiní přitom větší škodu, hrozí mu trest odnětí svobody na 1 rok až 5 let a peněžitý trest. Pokud je pachatel členem organizované skupiny či pokud je osobou, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy EU nebo pokud způsobí značnou škodu, pak bude jeho trestem odnětí svobody na 2 roky až 8 let. Nejvyšší trest hrozí v situaci, kdy byla spáchána škoda velkého rozsahu, a to odnětí svobody na 5 až 10 let [75]. Pachatelem TČ dle § 260 může být kdokoliv a je vyžadován úmysl [16].

Trestní zákoník upravuje i pojem **dotační podvod** v § 212. Tento TČ se však vztahuje na případy, kdy byl zneužit majetek jiného poskytovatele finančních prostředků než EU. Jedná se zejména o případy, kdy došlo ke zneužití dotací z veřejných zdrojů ČR, nikoli ze zdrojů EU. Skutková podstata TČ dle § 260 Trestního zákoníku nevyklučuje souběh s jinými hospodářskými či majetkovými delikty [58]. Možný je i souběh TČ poškození finančních zájmů EU a dotačního podvodu, a to v případě, že jsou na stanovený účel poskytovány prostředky ze zdrojů EU i z národních zdrojů.

Orgány EU sledují tzv. **nesrovnalosti s dopadem na rozpočet EU**. Nesrovnalostmi se rozumí situace, kdy hospodářský subjekt svým jednáním poruší právní předpis EU a důsledkem

toho činu nastane nebo může nastat poškození finančních zájmů EU. Možné jsou dva druhy nesrovnalostí, jedná se o nesrovnalosti podvodného či nepodvodného charakteru. Pro potřeby této práce jsou podstatné nesrovnalosti oznámené jako podvod, tj. nesrovnalosti podvodného charakteru. Podvodem se dle definice EK rozumí taková nesrovnalost, která byla způsobena záměrně za účelem dosažení zisku a takové jednání zakládá trestný čin. Členské státy mají povinnost uvést, pokud existuje podezření na podvod [35]. Skutečný finanční dopad na rozpočet EU lze vyčíslit až po skončení soudního řízení v daném případě.

3.1 Instituce zapojené do odhalování podvodů

Nejznámější institucí při odhalování podvodů v oblasti fondů EU, která působí na unijní úrovni je **Evropský úřad pro boj proti podvodům** (dále OLAF⁹). Jeho posláním je ochrana finančních a ekonomických zájmů EU a boj s podvody a korupcí. Mezi jeho úkoly patří vyšetřování podezření na podvody a další nesrovnalosti, které mají dopad na rozpočet EU. Úřad také vyšetřuje korupci a další závažné pochybení pracovníků evropských orgánů. V neposlední řadě OLAF vypracovává politiku v boji proti podvodům. Úřad každý rok vydává Výroční zprávu o boji proti podvodům, jejímž cílem je posouzení míry, do jaké jsou finanční prostředky EU ohroženy zneužitím v důsledku nesrovnalostí podvodného a nepodvodného charakteru.

V rámci vyšetřování může OLAF provádět výslechy a inspekce prostor, zároveň koordinuje vyšetřování prováděné vnitrostátními úřady pro boj proti podvodům. Výsledkem vyšetřování je doporučení orgánům a institucím EU či vládám jednotlivých států, které kroky mají podniknout pro postih podvodů. Na základně těchto doporučení mohou členské státy zahájit trestní řízení, stíhání, zpětné vymáhání neoprávněně čerpaných finančních prostředků či mohou provést jiná opatření. Následně OLAF monitoruje, zda byla učiněna navrhovaná opatření [2], ale sám úřad OLAF nemá žádné pravomoci v trestněprávní oblasti a trestním řízení.

OLAF je nezávislým úřadem při plnění své vyšetřovací funkce, proto nemůže při vyšetřování přijímat pokyny od jiné osoby či instituce. Zároveň je však součástí EK a zajišťuje spolupráci mezi členskými státy a EK za účelem ochrany finančních zájmů EU. Jedná se zejména o správní vyšetřování a spolupráci při vyšetřování podvodů s příslušnými orgány členských států EU. Jeho vyšetřovací funkce je kontrolována dozorcím výborem, který tvoří 5 osob nezávislých na orgánech i subjektech EU [33].

Úřad získává podněty na podezření na podvod z mnoha zdrojů. Nejčastější je nahlášení podezření od osob či orgánů, které odpovídají za správu finančních prostředků EU. Může se

⁹ Z francouzského originálu Office de Lutte Anti-Fraude.

jednat o evropské orgány i o orgány ve členských zemích. Podezření na podvod může nahlásit i jakákoliv osoba pomocí oficiálních webových stránek úřadu OLAF. Toto ohlášení může provést kdokoli, probíhá online přes oficiální webové stránky a je anonymní [54]. Po obdržení oznámení o podezření na podvod musí OLAF provést posouzení. To spočívá v určení, zda daný podvod spadá do jeho pravomocí a zda daný podvod splňuje potřebná kritéria k zahájení vyšetřování. O zahájení vyšetřování rozhoduje ředitel [66]. Po skončení vyšetřování je vydána zpráva o průběhu a výsledku vyšetřování.

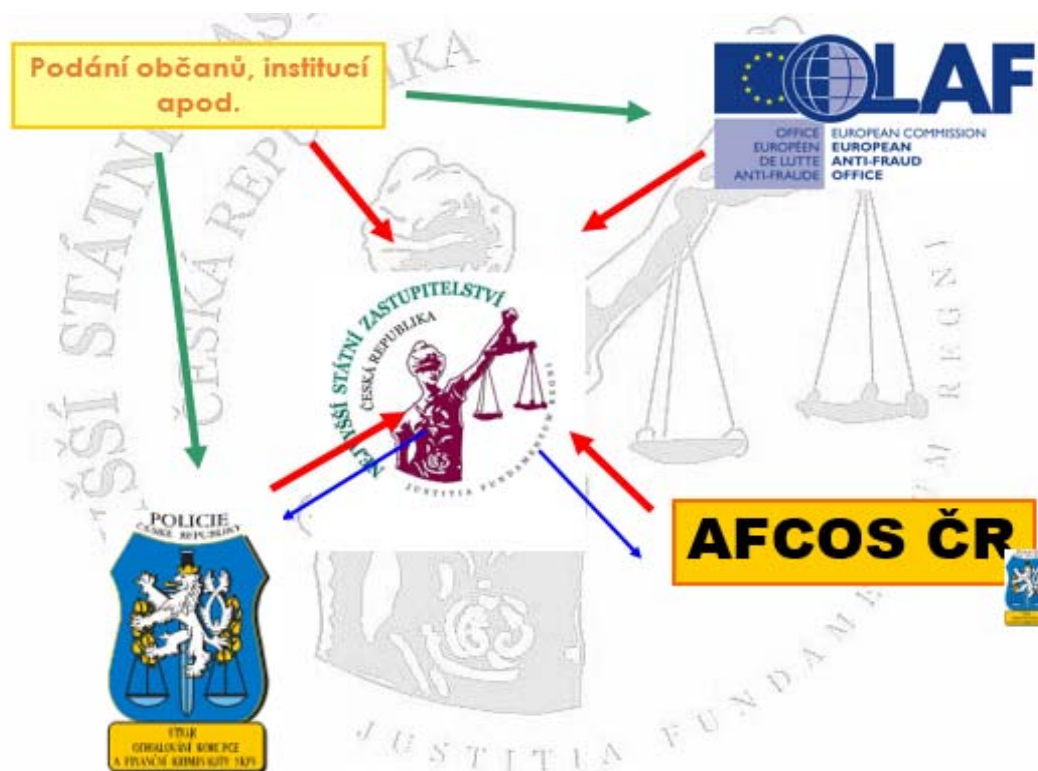
Na úrovni ČR má důležitou roli při ohlašování podezření na podvod **Nejvyšší státní zastupitelství** (dále NSZ), které je kontaktním bodem pro předávání informací a pro spolupráci s úřadem OLAF v trestněprávní oblasti. Informace mezi NSZ a OLAF jsou předávány prostřednictvím **sítě AFCOS**¹⁰, která slouží daným institucím k ohlášení nesrovnalostí podvodného i nepodvodného charakteru. Od roku 2008 řeší jednotlivé druhy nesrovnalostí odlišné orgány. V případě nesrovnalostí nepodvodného charakteru (tj. administrativních či správněprávních nesrovnalostí) je komunikace s OLAF zajišťována Ministerstvem financí ČR, které představuje centrální kontaktní bod této sítě a shromažďuje veškeré informace z jednotlivých kontaktních bodů v této oblasti. Tyto kontaktní body se nachází na NSZ, ministerstvech, regionálních radách regionů soudržnosti, Magistrátu hlavního města Prahy, Policejním prezídiu a Nejvyšším kontrolním úřadě (dále NKÚ). V případě nesrovnalostí podvodného charakteru komunikaci s OLAF provádí NSZ, které představuje výlučný specifický kontaktní bod v trestněprávní oblasti [40].

Důvodem, proč představuje NSZ výlučný kontaktní bod, je zejména fakt, že trestněprávní oblast je limitována omezeným podáváním a sdílením informací z trestního řízení. Hlavním úkolem NSZ jako kontaktního bodu sítě AFCOS v trestněprávní oblasti je standardní působnost státního zastupitelství jako orgánu činného v trestním řízení a zprostředkování výměny informací mezi českými orgány činnými v trestním řízení a vyšetřujícími orgány úřadu OLAF. Úřadu OLAF jsou čtvrtletně ohlašovány informace o probíhajících trestních řízeních, ve kterých došlo, či mohlo dojít, k poškození finančních zájmů EU. NSZ tyto informace získává od nižších státních zastupitelství či od Policejního prezidia [40].

Obrázek 6 zobrazuje vztahy mezi úřadem OLAF, NSZ a ÚOKFK jako kontaktními body sítě AFCOS v trestněprávní oblasti. Je zřejmé, že při podání oznámení o podvodném čerpání dotací se mohou občané či instituce obrátit na OLAF, NSZ i Policii ČR. Jednotlivé orgány mezi

¹⁰ Z anglického originálu Anti-Fraud Coordinating Structure.

sebou následně spolupracují při předávání informací. NSZ pak představuje specifický centrální kontaktní bod v síti AFCOS.

Obrázek 6: Vztahy mezi kontaktními body sítě AFCOS v trestněprávní oblasti

Zdroj: [61]

O odhalování TČ poškození finančních zájmů EU se stará zejména **Policie ČR**. Ta představuje orgán činný v trestním řízení a zároveň zajišťuje přípravné řízení. Na odhalování podvodů při čerpání dotací z fondů EU jsou zaměřena krajská ředitelství Policie ČR, která disponují odbory hospodářské kriminality. Na úrovni územních odborů (dle bývalých okresů) existují oddělení hospodářské kriminality SKPV, která jsou detašovanými pracovišti krajských ředitelství. V případě poškození finančních zájmů EU je věcně příslušné konkrétní krajské ředitelství policie [59]. Dle Trestního řádu [70] má věcnou příslušnost v prvním stupni řízení při poškození finančních zájmů EU krajský soud a krajské státní zastupitelství. Případy, ve kterých dojde k podvodu při čerpání dotací z fondů EU, se tedy zabývají místně příslušná krajská policejní ředitelství, krajský soud a krajské státní zastupitelství.

Kromě krajských ředitelství Policie ČR se na případy zneužití dotací zaměřují i útvary s celostátní působností. Jedním z útvarů s celostátní působností byl **Útvar odhalování korupce a finanční kriminality** (dále ÚOKFK), který patřil pod službu kriminální policie a vyšetřování (dále SKPV) s celostátní působností a byl podřízený Policejnímu prezídiu. Tento útvar vznikl v roce 2003 a ke dni 1. července 2016 byl sloučen s **Útvarem pro odhalování organizovaného**

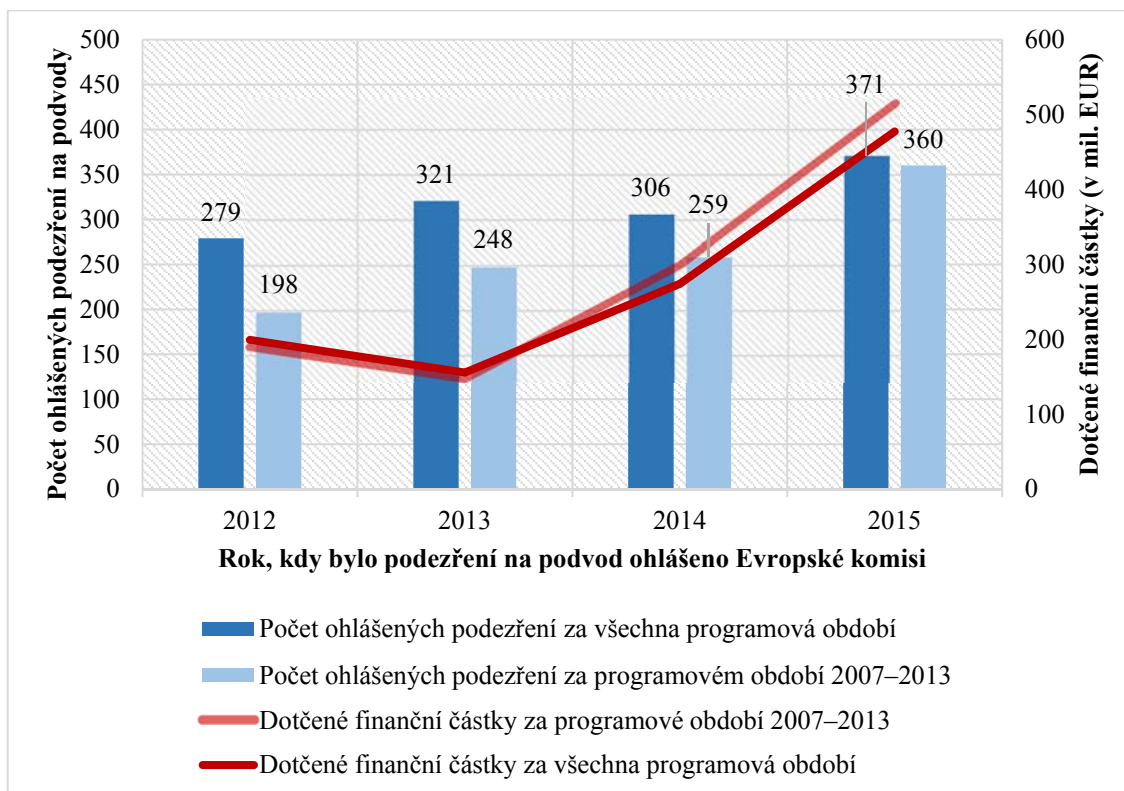
zločinu (dále ÚOOZ), který také pomáhal s odhalováním podvodů při čerpání evropských dotací v případě organizovaných skupin. Aktuálně tyto dva útvary dohromady tvoří **Národní centrálu proti organizovanému zločinu** (dále NCOZ), [29]. Důvodem pro jejich sloučení byl fakt, že v posledních letech docházelo k velkým změnám ve struktuře kriminality a problematiky těchto dvou útvarů se v určité míře překrývaly.

Pro odhalování TČ jsou velice důležité také kontrolní orgány. Na úrovni EU funguje **Evropský účetní dvůr**, který provádí externí kontrolu ve členských státech. Je nezávislým orgánem a jeho úkolem je ochrana zájmů daňových poplatníků EU. Tím se rozumí zejména audit příjmů a výdajů EU (správné vybírání a vynakládání finančních prostředků), prověřování osob a organizací, které hospodaří s rozpočtem, nahlašuje podezření na podvod úřadu OLAF, vydává zjištění a doporučení ve formě auditních a výročních zpráv a vydává také odborná stanoviska, která pomáhají ostatním orgánům při rozhodování o finančních prostředcích EU [8].

Dalším důležitým orgánem v souvislosti s evropskými dotacemi a kontrolou jejich čerpání v ČR je **Nejvyšší kontrolní úřad** (dále NKÚ). Ten představuje orgán, který zajišťuje externí kontrolu dle Zákona o NKÚ [72]. V oblasti dotací z fondů EU zákon konkrétně upravuje, že NKÚ provádí kontrolu hospodaření s prostředky, které ČR získala ze zahraničí a také kontrolu prostředků, za které převzal stát záruky. Z pohledu strukturálních fondů je NKÚ národním auditním orgánem pro tuto oblast a vydává roční shrnutí auditů a prohlášení, které obsahují hodnocení konkrétních systémů kontroly a dohledu v ČR. Z tohoto důvodu NKÚ každý rok vydává EU Report – Zpráva o finančním řízení prostředků Evropské unie v ČR, ve kterém podává objektivní a komplexní informace o výdajích a příjmech rozpočtu EU v ČR [7].

3.2 Ohlášená podezření na podvod v Evropské unii

Odpovědnost za ochranu finančních zájmů EU a za boj proti podvodům nesou společně EU a členské státy. Pro účinnou ochranu těchto zájmů je nutná spolupráce členských států a EK. EK každý rok vydává Výroční zprávu o boji proti podvodům, jejímž cílem je posouzení míry ohrožení finančních prostředků EU a příjmů rozpočtů EU v důsledku nesrovnalostí. Obrázek 7 zobrazuje počet ohlášených nesrovnalostí podvodného charakteru a dotčené finanční částky, které patří do oddílu rozpočtu politiky soudržnosti pro celou EU.

Obrázek 7: Ohlášená podezření na podvody v celé EU

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z [35], [36], [37], [38], [39]

Podezření na podvod jsou zaznamenány dle roku, ve kterém byly ohlášeny EK. První sloupec zobrazuje počty ohlášených podezření na podvody, které se týkaly všech programových období (2000–2006; 2007–2013 a 2014–2020). Druhý sloupec zobrazuje počty ohlášených podezření na podvody, které se týkaly se pouze programového období 2007–2013. Spojnicový graf zobrazuje ohlášená podezření na podvody v peněžním vyjádření. I zde jsou rozlišovány dotčené finanční částky týkající se všech programových období a týkající se pouze programového období 2007–2013. Vzhledem k tomu, že programové období se oficiálně uzavírají až několik let po jeho skončení, mohly být podezření na podvody ohlášeny i několik let po skončení tohoto období. Konečné rozhodnutí o tom, zda se jedná o podvod, závisí na příslušných orgánech konkrétního členského státu.

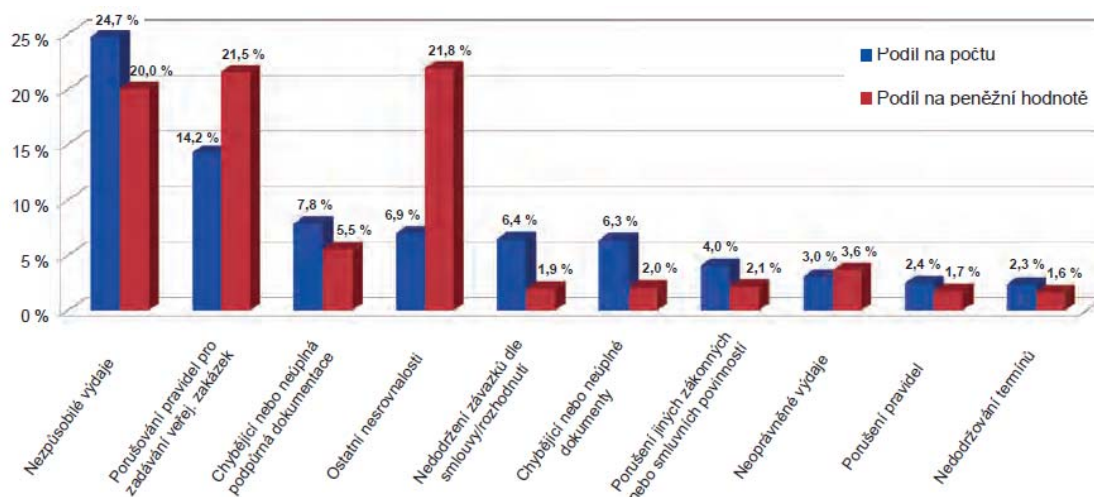
Při hodnocení ohlášených podvodů je třeba přihlížet k počtu ohlášených podvodů, nikoli k výši finančních částek, protože ta je ovlivněna individuálními případy s vysokými peněžními částkami. Při posuzování nesrovnalostí je nutné brát v úvahu časové hledisko. Nesrovnalosti se často týkaly operací, které se uskutečnily v jiném rozpočtovém roce, než kdy byl podvod odhalen či oznámen. Průměrná doba mezi spácháním podvodu a oznámením EK činí přibližně 3,5 roku, kvůli čemuž je obtížné objasnit daný podvod [35].

Z obrázku 7 je zřejmé, že zatím nejvíce podezření na podvod se týkalo programového období 2007–2013. Posuzovány jsou pouze roky 2012–2015 z důvodu možné srovnatelnosti. Výroční zprávy z dřívějších let obsahovaly potřebná data v jiné formě, než výroční zprávy od roku 2012 a kvůli odlišnostem by nebylo možné provést objektivní zhodnocení. Z obrázku 7 je také vidět, že počet ohlášených podvodů v jednotlivých letech kolísal. Nelze však určit, zda to bylo způsobeno růstem a poklesem skutečných trestných činů či zda byly členské státy méně laxní vůči riziku podvodu a z toho důvodu ohlašovaly více nesrovnalostí.

Stručně lze stanovit, že v letech 2012–2015 patřila mezi nejrizikovější státy Itálie. V roce 2012 bylo v Itálii ohlášeno nejvíce podvodů (75) a dotčené částky představovaly téměř 49 % všech nahlášených podvodů. Rok 2012 byl zásadní i pro ČR, protože dle dotčených finančních částek představoval podíl ČR na celkových podvodech přibližně 27 % a obsadili jsme tak druhé místo za Itálií. V roce 2013 obsadila první místo v počtu nahlášených podvodů znovu Itálie se 72 podvody. V roce 2014 přebralo prvenství v počtu nahlášených podvodů Německo se 65 ohlášenými podvody. V roce 2015 došlo k nárůstu nesrovnalostí dle jejich počtu i dle finančních částek oproti předchozím sledovaným rokům kvůli novému postupu kontroly, které byly plánovány a zaměřovány na základě analýzy rizik a nástrojů informačních technologií. V roce 2015 bylo nejvíce podvodů nahlášeno v Polsku, Německu, na Slovensku a v Rumunsku (od 53 do 59 ohlášených podvodů). Dle dotčených částek nejhůře dopadla Itálie, jejíž ohlášené podvody představovaly přibližně 43 % všech ohlášených podvodů podle finančních částek.

Podezření na podvod byly ve sledovaných letech odhaleny zejména díky správním kontrolním systémům (přibližně 45 % - 65 %). Zbytek zjištěných podvodů bylo možné odhalit díky subjektům pověřeným bojem proti podvodům či v rámci trestního vyšetřování. Vysoký počet zjištěných nesrovnalostí byl odhalen kontrolními systémy, které jsou zřizovány dle legislativy, což vypovídá o důležitosti fungování kontrol.

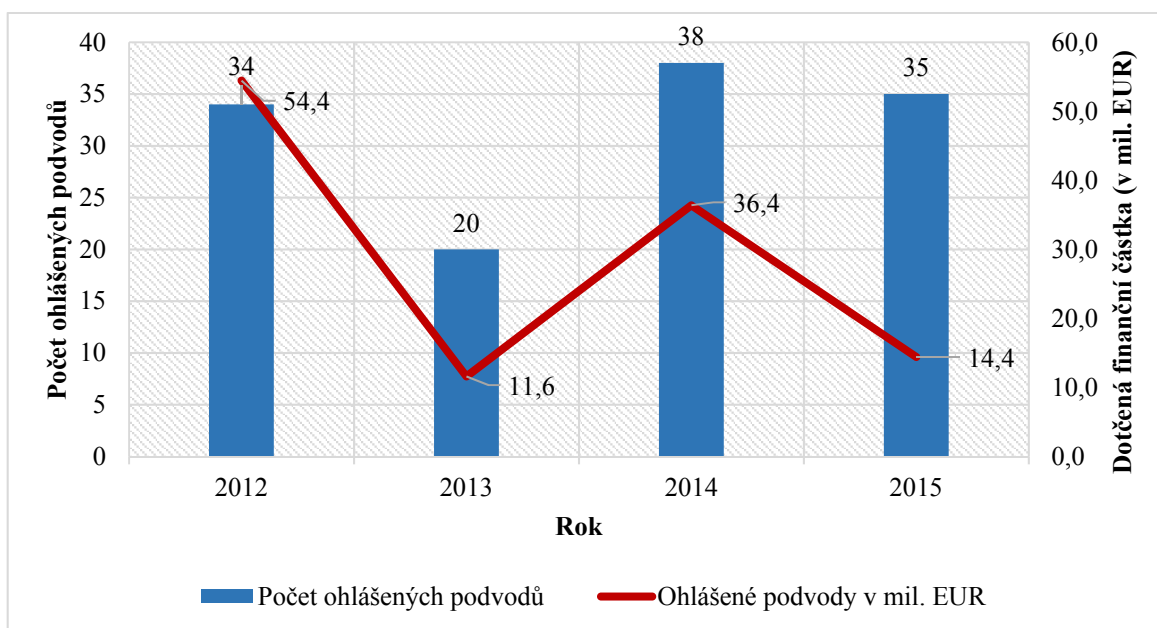
Obrázek 8 zobrazuje podíl jednotlivých nesrovnalostí (podvodného i nepodvodného charakteru) v oblasti strukturální politiky v roce 2010. Nejvíce nesrovnalostí se vyskytovalo kvůli nezpůsobilým výdajům. Jednalo se o situace, kdy příjemci žádali o proplacení výdajů, které měl hradit sám příjemce. Druhým největším problémem bylo porušování pravidel pro zadávání veřejných zakázek a následovaly nesrovnalosti týkající se chybné nebo neúplné dokumentace.

Obrázek 8: Jednotlivé druhy nesrovnalostí v roce 2010 v celé EU

Zdroj: [7]

Dle jednotlivých výročních zpráv EK o boji proti podvodům lze určit počet nahlášených nesrovnalostí podvodného charakteru v ČR. Tyto statistiky nejsou rozděleny dle příslušnosti ke konkrétním programovým obdobím, jedná se o podvody v oblasti politiky soudržnosti obecně. Podezření na podvod jsou vyčísleny k jednotlivým rokům, ve kterých byly ohlášeny EK. Tento přehled zobrazuje obrázek 9.

Obrázek 9: Ohlášená podezření na podvody v ČR

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z [35], [36], [37], [38], [39]

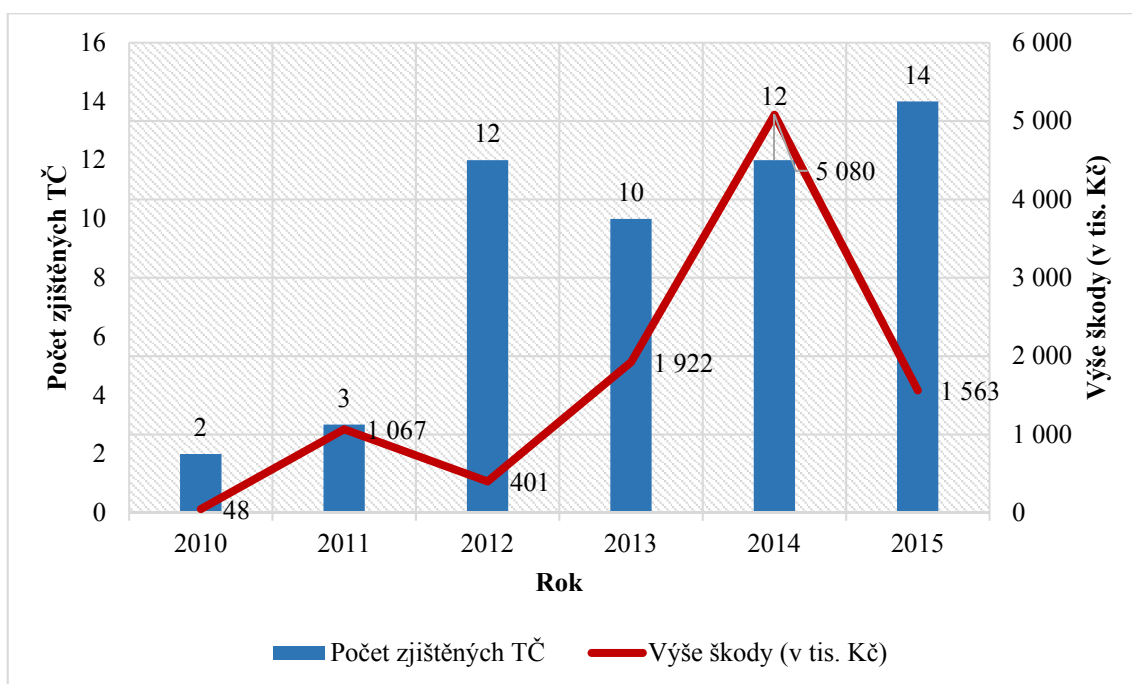
Z obrázku 9 vyplývá, že nejvíce ohlášených podezření na podvody bylo nahlášeno v roce 2012 a 2014. Největší finanční nesrovnalosti byly nahlášeny v roce 2012, kdy nahlášené podvody dle finančních částek představovaly více než čtvrtinu (27 %) všech nahlášených

podvodů za celou EU. I v tomto případě je nutné sledovat ohlášená podezření na podvody z pohledu počtu podezření, nikoli dle výše finančních částek, vzhledem k tomu, že výše dotčených finančních částek je velice proměnlivá a je ovlivněna jednotlivými individuálními případy. Vysoký počet ohlášených podezření v roce 2012 byl způsoben zejména odhalením podvodů v případě ROP Severozápad, o kterém pojednává část čtvrté kapitoly. Pokles v roce 2013 byl způsoben zejména tím, že u několika OP bylo pozastaveno proplácení finančních prostředků.

V roce 2014 došlo k prudkému nárůstu ohlášených podezření zejména kvůli tomu, že se jednotlivé OP snažili dočerpávat zbývající finanční prostředky určené pro alokaci. V mnoha případech docházelo k situaci, kdy snaha alokovat finanční prostředky převýšila snahu financovat pouze potřebné projekty. Z toho důvodu byly z evropských dotací financovány i projekty, které by za jiných okolností nebyly vybrány a docházelo ke vzniku nesrovnalostí nepodvodného i podvodného charakteru. Z tohoto důvodu klesl počet ohlášených podezření v roce 2015 oproti roku 2014 pouze o 3 podvody.

3.3 Odhalené podvody v České republice

Konkrétní počet odhalených trestných činů dle § 260 Trestního zákoníku dle statistik vedených Policií ČR zobrazuje obrázek 10. Je nutné zdůraznit, že do § 260 poškození finančních zájmů EU patří mnoho TČ na straně příjmů i výdajů rozpočtu EU a nejedná se pouze o poškození v souvislosti s dotacemi. Další významný druh TČ, který patří do § 260, je například krácení cla vybíraného na vnějších hranicích členských států EU. Z toho důvodu nelze srovnávat obrázek 9 s ohlášenými podvody a obrázek 10 se zjištěnými trestnými činy. Jedná se o data, která spolu úzce souvisí, ale jejich možné srovnání má pouze ilustrační charakter, protože z policejních statistik nelze zjistit, kolik z těchto zjištěných TČ patřilo konkrétně k případům zneužití evropských dotací.

Obrázek 10: Vývoj zjištěných TČ dle § 260 Trestního zákoníku

Zdroj: vlastní zpracování dle dat od Policie ČR¹¹

Data graficky znázorněná na obrázku 10 detailněji popisuje tabulka 2.

Tabulka 2: Zjištěné TČ dle § 260 Trestního zákoníku

Rok	Počet zjištěných TČ	Počet objasněných TČ	Počet stíhaných osob	Výše škody (v tis. Kč)
2010	2	1	0	48
2011	3	3	2	1 067
2012	12	4	0	401
2013	10	6	4	1 922
2014	12	9	7	5 080
2015	14	7	12	1 563
Celkem	53	30	25	10 081

Zdroj: Policie ČR¹²

Trestné činy poškození finančních zájmů EU jsou sledovány až od 1. ledna 2010, kdy vešel v účinnost nový Trestní zákoník. Ve sledovaných letech bylo průměrně objasněno 57 % všech zjištěných TČ a průměrná škoda na jeden TČ činila 190.000,- Kč. Nejvíce objasněných TČ bylo v roce 2011 (100 %), naopak nejméně objasněných TČ bylo zaznamenáno v roce 2012 (33 %). Prudký nárůst počtu zjištěných TČ v roce 2012 lze odůvodnit začátkem vyšetřování podvodů

¹¹ Data získaná na základě emailové komunikace s Oddělením tisku a prevence Policejního prezidia ČR, emailová adresa dostupná na: <http://www.policie.cz/clanek/dotazy-muzete-zaslat-na-nasledujici-adresy.aspx>.

¹² Viz poznámka pod čarou 11.

s evropskými dotacemi v ROP Severozápad, o kterém pojednává část kapitoly 4. Jednalo se o složité vyšetřování, které aktuálně stále není uzavřené. Nárůst počtu zjištěných TČ byl zapříčiněn i zjištěním dalších TČ spojených s čerpáním evropských dotací, avšak doposud žádné podvodné čerpání dotací nebylo tak rozsáhlé, jako tomu bylo u ROP Severozápad. Údaje o počtu stíhaných osob a výši škody jsou vždy závislé na konkrétních kauzách v příslušném roce a sledování výše škody nemá potřebnou vypovídající hodnotu při sledování kriminality.

Při porovnávání počtu podezření na podvod dle statistik EK a skutečných podvodů dle statistik Policie ČR vzniká zásadní problém v jejich neporovnatelnosti. Zatímco nahlášená podezření na podvod jsou zřejmá a přehledy vede sama EK, tak určení, zda doopravdy došlo k podvodu je otázkou vyšetřování národních orgánů. Vyšetřování bývá složité a jak již bylo zmíněno, do § 260 Trestního zákoníku patří poškození finančních zájmů EU na straně příjmů i výdajů. Proto nelze určit, kolik ohlášených podvodů v oblasti regionální politiky bylo doopravdy klasifikováno jako poškození finančních zájmů EU. EK uvádí, že v letech 2010 až 2014 bylo jako podvod potvrzeno přibližně 10 % nahlášených nesrovnalostí podvodného charakteru za celou EU [39]. Pro počet zjištěných TČ přímo v oblasti čerpání dotací z fondů EU v ČR nejsou dostupné žádné oficiální statistiky.

4 ANALÝZA PŘÍČIN ODHALENÝCH PODVODŮ

Čtvrtá kapitola obsahuje popis rizikových oblastí na základě analýzy společnosti Ernst & Young a Transparency International Czech Republic (dále TI). Po popisu rizikových oblastí následuje podrobná analýza konkrétních případů, ve kterých došlo ke zneužití dotací z fondů EU. Na základě této analýzy lze dedukcí potvrdit, zda se v daném případě vyskytovaly dříve zmíněné rizikové oblasti či nikoliv. Závěr kapitoly obsahuje celkové shrnutí a vymezení rizikových oblastí ve sledovaných případech.

4.1 Vymezení rizikových oblastí

V roce 2011 vytvořila společnost **Ernst & Young** na základě objednávky Ministerstva pro místní rozvoj ČR dokument s názvem **Analýza implementačního procesu OP z pohledu korupčních rizik** [1], který hodnotí riziko korupce týkající se subjektů implementační struktury. Analýza byla sestavena na základě dokumentace ze 3 vybraných OP a díky 13 rozhovorům s osobami z implementační struktury těchto OP. Ze zjištěných korupčních rizik byl vytvořen seznam rizik seřazený dle jejich významnosti. Celkem bylo rozpoznáno 52 rizikových oblastí, přičemž 40 rizikových oblastí se vyskytovalo na úrovni implementace OP a 12 rizikových oblastí na úrovni realizace projektu. Vzhledem k velkému počtu rizikových oblastí se tato práce bude zabývat pouze 10 nejvýznamnějšími riziky. Mezi nejvýznamnější **rizika na úrovni implementace OP** dle této analýzy patřily následující oblasti, které budou dále blíže vysvětleny [1]:

- ovlivnění výběru dodavatele;
- ovlivnění výběru žádosti k financování po jejím hodnocení;
- ovlivnění administrativní kontroly a schválení Monitorovací zprávy;
- ovlivnění základních parametrů výzvy;
- ovlivnění výsledů hodnocení hodnotiteli, hodnotící komisí;
- ovlivnění rozhodnutí o nákupu služeb, dodávek, stavebních prací, nákupu či pronájmu nemovitosti.

Na úrovni implementace (i realizace) se vyskytovalo riziko ovlivnění výběru dodavatele a ovlivnění rozhodnutí o nákupu. Ovlivnění výběru dodavatele znamenalo zejména nabídnutí úplatku osobě v organizaci zadavatele či osobě v organizaci, která organizovala veřejnou zakázku s cílem ovlivnit průběh a výsledek veřejné zakázky. Ovlivnění rozhodnutí o nákupu představovalo situaci, kdy potenciální dodavatel nabídl úplatek osobě, která připravovala nebo rozhodovala o nákupu s cílem ovlivnit toto rozhodnutí ve svůj prospěch.

Rizikem pouze na straně implementace bylo ovlivnění výběru žádostí k financování, které mohlo proběhnout nabídnutím úplatku osobě rozhodující o složení výběrové komise, členovi výběrové komise či osobě odpovědné za finální schválení žádostí k financování. Další riziko představovalo ovlivnění administrativní kontroly, které mohlo nastat nabídnutím úplatku osobě mající vliv na danou kontrolu či na schvalování změn v projektu. Ovlivnění základních parametrů výzvy mohlo proběhnout díky nabídnutí úplatku za vyhlášení výzvy s předem stanovenými parametry. Ovlivnění výsledků hodnocení mohlo nastat kvůli nabídnutí úplatku osobě, která rozhoduje o složení hodnotící komise či přímo členovi komise.

Mezi **rizika na úrovni realizace projektu** příjemcem dle výše zmíněné analýzy patřily tyto rizikové oblasti, které budou dále vysvětleny [1]:

- ovlivnění výběru dodavatele;
- ovlivnění rozhodnutí o nákupu služeb, dodávek, stavebních prací, nákupu či pronájmu nemovitosti;
- ovlivnění akceptace plnění veřejné zakázky;
- ovlivnění obsahu a předložení žádosti třetí stranou.

Riziky vyskytující se pouze v oblasti realizace projektu bylo ovlivnění akceptace plnění veřejné zakázky, které spočívalo v nabídnutí úplatku v případech, kdy plnění neodpovídalo platným smluvním podmínkám či pokud dokumentace neodpovídala realitě. Dalším rizikem v oblasti realizace bylo ovlivnění obsahu a předložení žádosti třetí stranou, které mohlo nastat nabídnutím úplatku osobě, která rozhodovala o přípravě a podání žádosti s cílem ovlivnit obsah či předložení žádosti.

V roce 2013 vydala organizace **TI Analýzu rizik podvodů a korupce v oblasti implementace fondů EU** [11]. Rizikové oblasti byly zjištěny během setkání odborníků z ČR, Litvy, Estonska a Maďarska. Na základě porovnání rizikových oblastí v jednotlivých státech byly vytyčeny rizikové oblasti při čerpání dotací z fondů EU, které představovaly problém ve všech sledovaných zemích. Pro stanovení rizikových oblastí v ČR byl proveden výzkum na základě rozhovorů s pracovníky implementační struktury, s pracovníky kontrolních a auditních orgánů, s policisty a se státními zástupci. Výzkum zjistil existenci 6 rizikových oblastí, které budou dále podrobněji vysvětleny [11]:

- management lidských zdrojů;
- vnitřní předpisy;
- hodnocení a výběr projektů k financování;
- transparentnost fondů EU;

- audit, kontrola a ohlašování nesrovnalostí;
- stíhání.

Nejrizikovější oblast pro ČR představoval **management lidských zdrojů**. Mezi zásadní problémy v této oblasti patřil výběr vhodných osob na konkrétní pozice, střet zájmů, korupce, neexistence právní ochrany oznamovatelů podvodů a zákona o státní službě, politický vliv na pracovníky implementační struktury či nedostatek zkušeností těchto pracovníků.

V oblasti **vnitřních předpisů** byla hlavním problémem zejména existence velkého počtu OP. Každý program měl své vlastní pravidla a podmínky, existovalo velké množství rozdílných právních předpisů a docházelo k jejich častým změnám. To bylo způsobeno tím, že implementace fondů nebyla dostatečně harmonizována ústředními orgány.

V oblasti **hodnocení a výběru projektů** byl problém zejména ve víceúrovňovém hodnocení projektů, kdy o projektu rozhodovalo několik výběrových komisí. Celý systém byl velice netransparentní, bylo možné vyvinout přímý či nepřímý vliv na rozhodnutí komise a docházelo k ovlivňování výběru projektů a ke střetu zájmů. Chybou byla také často špatně zavedená hodnotící kritéria při hodnocení projektů.

Problém v **transparentnosti** představoval nedostatek informací o tom, které dotační výzvy byly aktuálně vyhlášeny, které projekty byly podpořeny, za jakých podmínek a s jakými náklady. I přesto, že je transparentní systém velice nákladný, je přínosnější investovat finanční prostředky do transparentnosti než do vyšetřování podvodů.

Rizikovou oblast představoval i **audit, kontrola a ohlašování nesrovnalostí**. Důvodem byla zejména nízká kvalifikace kontrolních orgánů, nedostatek zkušeností a politický vliv na tyto kontrolní orgány, které měly být formálně nezávislé. Správně fungující kontrolní orgány se zásadně podílely na správném fungování celého systému implementace. Velice důležité bylo i ohlašování nesrovnalostí, protože jedině tak bylo možné zjistit, zda došlo pouze k chybě či přímo k podvodu. Jako nejčastější důvod nahlášení nesrovnalostí v ČR bylo zejména porušení Zákona o rozpočtových pravidlech či porušení Zákona o veřejných zakázkách.

Poslední rizikovou oblast představovalo **stíhání**. Důležitým nástrojem pro zastavení trestné činnosti bylo zejména trestní stíhání, kterému šlo předejít důkladnou prevencí proti podvodům. Při trestním stíhání se rozlišovaly 3 druhy možných pachatelů. Jednalo se o:

- pachatele v řídicích orgánech;
- zadavatele veřejných zakázek;
- žadatele a příjemce.

Pachatelé v řídicích orgánech představovali nejzávažnější skupinu, protože se skládali z politických představitelů či vysoce postavených úředníků. Docházelo k ovlivňování pravidel OP, načasování vyhlášení výzev, předpisů či dokonce k manipulaci s výběrovými řízeními. Problém veřejných zakázek spočíval v netransparentním zadávání. Nebyly zveřejňovány jednotlivé fáze zadávání a realizace zakázek (od definování poptávky až po realizaci), ale pouze základní informace dle zákona. V případě podvodů na straně žadatelů a příjemců bylo důležité, aby správně fungovaly řídicí a kontrolní orgány, protože jedině tak bylo možné podvod odhalit. Mezi typické podvodné jednání patřily zejména tyto činy:

- dohody při zadávání veřejných zakázek;
- ovlivňování zadavatelů veřejné zakázky;
- použití padělaných dokumentů;
- potvrzení o neprovedené práci;
- falešné prokázání příjmů;
- užití prostředků na jiný účel;
- fiktivní účel dotace;
- falešné investice.

4.2 Konkrétní případy podvodů při čerpání dotací

Podkapitola 4.2 se bude zabývat analyzováním konkrétních kauz, ve kterých došlo k poškození finančních zájmů EU. U jednotlivých případů budou vymezeny konkrétní rizikové oblasti, kvůli jejichž existenci mohl být spáchán trestný čin (dále TČ).

4.2.1 Regionální operační program Severozápad

Jednu z nejznámějších a nejrozsáhlejších kauz spojených s podvodným čerpáním dotací z fondů EU představovala kauza ROP Severozápad, která byla spojená s členy Výboru Regionální rady regionu soudržnosti Severozápad. V celé kauze došlo ke spojení podnikatelů s politiky, byl zmanipulován výběr a realizace projektů a docházelo k nezákonnému ovlivňování rozdělování dotací.

Již Obrázek 4 na straně 21 zobrazuje, že nejvíce peněžních prostředků ze všech ROP bylo přiděleno právě ROP Severozápad. Důvodem byl fakt, že Ústecký a Karlovarský kraj patřily mezi nejzaostalejší kraje v ČR a peněžní prostředky z evropských fondů měly pomoci s jejich rozvojem. Problém však nastal ve chvíli, kdy se politici a podnikatelé z daného regionu chopili přílivu peněz z evropských fondů jako příležitosti k vlastnímu obohacení. Cílem těch

nejvlivnější osob regionu tak bylo dostat se k nebývale velkému objemu finančních prostředků z EU a využít je ve svůj prospěch, nikoliv k rozvoji regionu jako celku.

Kauza byla odhalena díky bývalému řediteli Odboru řízení ROP Severozápad Leo Steinerovi, který podal trestní oznámení proti členům Výboru Regionální rady regionu soudržnosti Severozápad. Dalším zásadním zlomem v celé kauze byl okamžik, kdy se pro spolupráci s Policí ČR rozhodl Petr Kušnierz, bývalý ředitel Úřadu Regionální rady regionu soudržnosti Severozápad. V případě evropských dotací byl Petr Kušnierz poprvé zatčen a odsouzen v roce 2011, v průběhu dalších let uznal svou vinu a stal se klíčovým svědkem v celém případě [18].

Dle výpovědi Petra Kušnierze byl zmanipulován výběr a realizace 54 projektů. Značná část těchto projektů se týkala rozvoje cestovního ruchu. Mezi zájmové projekty patřily zejména hotely a rekreační zařízení. Údajně celý výběr projektů probíhal tak, že vybraná skupina podnikatelů určila projekty, které musí projít výběrovým řízením a získat dotaci. Politici ve Výboru regionální rady poté tyto projekty vybrali, protože jako členové výběrové komise měli pravomoc rozhodnout o konečném výběru projektů. Docházelo také k dohodám mezi kraji o tom, v jakém poměru budou dotace mezi jednotlivé kraje rozděleny. Domlouvalo se i to, které projekty budou podpořeny, a to ještě před tím, než byly vypsány konkrétní výzvy na podání projektových žádostí [18].

Jak již bylo zmíněno, počátky kauzy sahají do roku 2011, zlom ve vyšetřování nastal v roce 2013. Na Úřadě regionální rady Regionu soudržnosti Severozápad proběhl audit společností Deloitte Advisory z pověření Ministerstva financí ČR na základě požadavku EK. Bylo zjištěno pochybení ve výši 1,9 mld. Kč. O tyto finanční prostředky byl snížen rozpočet tohoto ROP, protože EK výše zmíněno částkou odmítla proplatit. Zmíněná částka představovala pokutu pro Karlovarský kraj, Ústecký kraj a ČR za chyby při čerpání dotací. Nikdo z příjemců peníze vracet nemusel. Aktuálně probíhá vyšetřování Policie ČR, která se snaží přijít na to, zda se doopravdy jednalo o chyby či zda probíhala organizovaná kriminalita. Zkoumány jsou dotace ve výši 14,7 mld. Kč a otázkou zůstává, zda vybraní příjemci dotace nebudou muset vracet celou výši dotace či její část [18].

Dalším zlomem v roce 2013 bylo vydání rozsudku Krajským soudem v Ústí nad Labem, který se týkal odsouzení převážně vysoce postavených úředníků ROP. Úředníci byli odsouzeni za falšování dokumentů a kontrol, ovlivňování výběru expertních hodnotitelů projektů, kteří dávali větší počet bodů předem určeným projektům. Nižším úředníkům bylo vyhrožováno, že přijdou o práci, pokud se nebudou účastnit podvodů [64].

Aktuálně poslední zahájené vyšetřování této kauzy směřuje proti politikům a podnikatelům. Cílem Policie ČR je zjistit, zda doopravdy docházelo ke zmanipulování výběru a realizace projektů a k prosazování zájmových projektů. Celkem bylo obviněno 24 osob, mezi které patří i někteří bývalí ředitelé Úřadu, několik starostů či hejtmanů významných měst a několik vlivných podnikatelů a politiků. Proti těmto obviněným bylo dne 12. prosince 2016 dle usnesením NCOZ zahájeno trestní stíhání pro následující trestné činy [18]:

- poškození finančních zájmů EU;
- zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě;
- zneužití pravomoci úřední osoby;
- podplacení;
- porušení povinnosti při správě cizího majetku;
- účast na organizované zločinecké skupině;
- přijetí úplatku.

Celková výše alokovaných dotací pro ROP Severozápad byla přibližně 20 mld. Kč. Ze všech projektů byly 2/3 pochybné a tyto projekty byly či stále jsou vyšetřovány. Celkem bylo realizováno 598 projektů, z toho 541 projektů figuruje v policejních spisech [18]. Lze tedy říci, že pouze 10 % realizovaných projektů bylo bez sebemenšího pochybení. Podobný případ tak rozsáhlého charakteru neměl v žádném jiném členském státě obdoby.

Celá tato kauza měla vliv na pověst ČR a na její schopnost čerpat prostředky z fondů EU. V březnu 2011 byla pozastavena certifikace výdajů všech projektů tohoto ROP. Důvodem bylo zahájení vyšetřování ze strany ÚOOZ pro pochybnosti, zda Úřad regionální rady Regionu soudržnosti Severozápad plnil řádně svou funkci řídicího orgánu dle právních předpisů [28]. Rok 2011 byl zásadní i pro dalších OP, jelikož ROP Severozápad byl jedním z několika pozastavených OP. Obnovení proplácení finančních prostředků mělo nastat v říjnu 2013 [56]. ROP byl zařazen mezi rizikové OP a hrozilo, že nebudou vyčerpány všechny finanční prostředky určené k alokaci. K 7. červenci 2016 bylo alokováno 99,3 % všech finančních prostředků, otázkou však zůstává, nakolik byla alokace efektivní.

I přes to, že první zmínky o podvodech pochází z roku 2011, ani v aktuálním roce 2017 není kauza zcela vyřešena. Důvodem je zejména složitost celého případu a velký počet zapojených osob. Konkrétní počet osob, proti kterých bylo vedeno trestní stíhání, však není známý. Důvodem je, že bylo vedeno několik přípravných i trestních řízení v různých větvích případu a určité osoby byly stíhány za více trestných činů.

Analýza případu

Kauza ROP Severozápad představovala jeden z největších podvodů při čerpání dotací v rámci celé EU. V řídicím orgánu tohoto ROP došlo k velkému systémovému selhání vysoce postavených osob i řadových úředníků. Jako **rizikové oblasti lze označit lidské zdroje, zmanipulované hodnocení a výběr projektů, nedostatečnou transparentnost, nefungující audit a kontrolu a v neposlední řadě absenci jakéhokoliv stíhání.**

V případě lidských zdrojů bylo největším problémem, že na vysoce postavené pozice byly dosazeny osoby, které neměly vhodnou kvalifikaci ani potřebné zkušenosti. V případě transparentnosti byl problém s upravováním podmínek výzvy tak, aby mohly být prosazeny konkrétní projekty. Z toho důvodu neměla veřejnost potřebné informace o vyhlášení určitých výzev. V případě auditu a kontroly představovalo největší problémem zejména to, že podvody byly odhaleny až po několika letech, a to díky ohlášení pracovníka úřadu, nikoliv kontrolními orgány. V oblasti stíhání byla problémem zejména absence jakéhokoliv trestního stíhání. Řadoví úředníci o podvodech věděli, ale kvůli neexistující právní ochraně oznámení podvodu je nenahlásili. Zaměstnanci úřadu se báli, aby nepřišli o svou pracovní pozici, a měli také strach z pomsty ze strany zainteresovaných osob případu.

Při zhodnocení rizikových oblastí z pohledu korupce se prokázalo, že kauza ROP Severozápad se vyznačovala naplněním 5 rizikových oblastí na straně implementace OP. V kauze docházelo k **ovlivňování výběru dodavatele**, a to zejména zmanipulováním veřejných zakázek. Další problém v kauze představovalo **ovlivňování výběru žádostí k financování po jejím hodnocení**, přičemž hodnotící komise se skládala z nejvlivnějších politiků a podnikatelů regionu a bylo zřejmé, že tyto osoby nebyly vybrány do hodnotící komise zcela náhodně. **Ovlivnění administrativní kontroly** probíhalo podplácením osob, které měly přímý či nepřímý vliv na průběh kontrol. **Ovlivnění základních parametrů výzvy** spočívalo v upravení výzvy dle toho, aby mohl být prosazen předem určen projekt a základě něho se upravila pravidla výzvy.

4.2.2 Kostel Máří Magdalény v Liberci

Další případ, kde došlo k machinacím s evropskými dotacemi, představuje ROP Severovýchod. Jedním z problémových projektů v tomto ROP byl projekt na rekonstrukci kostela Máří Magdalény v Liberci. Problémem nebyl projekt samotný, ale přijetí úplatku předsedou Regionální rady regionu soudržnosti Severovýchod ve výši několika stovek tisíc Kč. Úplatek měl zajistit přidělení projektu vybrané stavební firmě. Stavební firma údajně uplatila určité osoby, aby jí byly přiděleny stavební práce na projektu. Žádost o dotaci však byla

mnohem vyšší než reálná potřeba na rekonstrukci, volné peněžní prostředky tak mohly být rozděleny či rozdány na úplatech. Celková výše dotace představovala 65 mil. Kč, reálné potřeby na rekonstrukci byly přibližně 40 mil. Kč [12].

První obvinění bylo vyřčeno v dubnu 2014. V souvislosti s úplatkem bylo ÚOKFK obviněno 8 osob, z toho 2 osoby byli pracovníky ROP Severovýchod. Osoby byly obviněny z těchto TČ [55]:

- zneužití pravomoci úřední osoby;
- přijetí úplatku;
- poškození finančních zájmů EU;
- podplacení;
- návod k TČ zneužití pravomoci úřední osoby.

Celkem 6 osob bylo po převzetí usnesení o zahájení trestního stíhání vzato do vazby. Hlavním důvodem bylo možné ovlivňování svědků a opakování trestné činnosti. Další dvě osoby byly stíhány na svobodě [55]. Jedním z obviněných byl i předseda Regionální rady regionu soudržnosti Severovýchod Martin Půta, který byl zároveň hejtmanem Libereckého kraje. Po obvinění rezignoval z funkce předsedy, hejtmanem však zůstal i po další volební období [49]. Půta jakoukoliv vinu odmítal.

Jako hlavní důkazy sloužily zejména policejní odposlechy vybraných osob a tabulka s podrobným rozpisem výše úplatků nalezená při domovní prohlídce jednoho z obžalovaných. Vyšetřování bylo ukončeno začátkem roku 2017. Kriminalisté z NCOZ předali spis státnímu zástupci s návrhem na obžalobu Martina Půty, dalších 12 osob a 4 firem. Na státním zástupci aktuálně spočívá rozhodnutí, zda podá žalobu k soudu. Pokud ano, tak soudní řízení začne nejdříve v létě 2017 [12]. Aktuálně kauza stále není uzavřena ani po 3 letech od zahájení vyšetřování.

Analýza případu

V případě rekonstrukce kostelu Máří Magdalény v Liberci hrálo podstatnou roli zejména selhání jedné důležité osoby, a to předsedy regionální rady. Tento případ nelze označit jako systémové selhání celého řídicího orgánu, ale pouze vybraných osob, které zneužily svého postavení. Cílem celého podvodu bylo zařídít, aby projekt získala vybraná stavební firma. Zisk tak plynul oběma stranám – tomu, kdo bral úplatek i stavební firmě, protože výše dotace byla vyšší než skutečné náklady na opravu, a tak i stavební firmě vznikl zisk.

Jako rizikovou oblast lze označit zejména **lidské zdroje**, přičemž předseda regionální rady se spolu s dalšími osobami domluvili na poskytnutí a přijetí úplatku. Dle vymezení rizikových oblastí z pohledu korupce došlo k naplnění rizik na úrovni implementace projektu, a to zejména v případě **ovlivnění výběru dodavatele a ovlivnění výběru rozhodnutí o stavebních pracích**, přičemž na základě úplatku byl projekt přidělen vybrané stavební společnosti.

4.2.3 Fiktivní vzdělávací kurzy

Vzdělávací programy v Hradci Králové

Jeden z případů zneužití finančních prostředků EU představoval případ spojený s pořádáním vzdělávacích programů v Královéhradeckém kraji. Hlavním aktérem byl muž z Hradce Králové, který nabízel pomoc organizacím při získávání dotací z fondů EU na vzdělávací programy. Muž spolu s blízkými osobami organizoval vzdělávací kurzy, které však probíhali pouze fiktivně. Celý tento podvod byl realizován v letech 2012–2015 [6].

System fungoval tak, že muž pomohl organizacím s podáváním žádostí o dotace. Již žádost samotná však byla podána s podvodným úmyslem a požadovaná částka dotace převyšovala skutečnou potřebu. Nepravdivé bylo i uvedení počtu osob, které měly školení provádět. Žadatelé o dotaci (tj. organizace, které se měly vzdělávacích kurzů účastnit) však o podvodu často nevěděly. Muž figuroval jako příjemce dotace a ze získaných finančních prostředků postupně odčerpával statisícové peněžní částky, které užíval pro svou osobní potřebu či pro potřebu jeho rodiny.

Do realizace vzdělávacích kurzů muž zapojoval zejména rodinu a fiktivně vykazoval jejich činnost. Oblast, ve které muž nabízel vzdělávací kurzy, byla velice rozmanitá. Nebylo pro něj problém zorganizovat školení exotické kuchyně, práce se seniory či školení na téma dopravní stavby v náročném terénu. Kurzy reálně neprobíhali, pokud se výjimečně nějaký kurz uskutečnil, tak byl veden naprostými laiky a kurzy nesloužily ke zvýšení vzdělanosti.

Celková škoda byla vyčíslena na 11 mil. Kč. V listopadu 2016 byl podán návrh Krajskému státnímu zastupitelství na podání obžaloby proti 20 fyzickým a 9 právnickým osobám. Více než třetina všech finančních prostředků vyplacených z fondů EU se ocitla na bankovním účtu muže, jeho rodiny a obchodních společností, které ovládal. Osoby se dopustily trestného činu podvodu a porušení finančních zájmů EU, v případě prokázání viny jim hrozí trest až 10 let vězení [6].

Rozvoj dalšího vzdělávání v Brně

Podobný případ podvodného čerpání evropských dotací na základě předložení nepravdivých dokumentů byl odhalen v srpnu 2011 v Brně. Hlavními aktéry celého případu byly 2 ženy, které

stály za žádostí o dotaci za neziskovou společnost. Dotace se měla týkat projektu na rozvoj dalšího vzdělávání v oblasti stravování. Cílem projektu bylo vytvoření studijních materiálů, zprovoznění vzdělávacího internetového portálu a realizace praktických celodenních workshopů. Projekt měl být z 85 % financován z ESF, zbylá část měla plynout ze státního rozpočtu [43].

Na začátku celé realizace projektu byl skutečně vytvořen program na e-learningové vzdělávání a byly natočeny videonahrávky. Bohužel však došlo k situaci, že veřejnost o daný projekt neměla zájem. Ženy však nechtěly přijít o finanční prostředky, a tak se rozhodly jednat. Začaly vytvářet fiktivní prezenční listiny, které měly dokázat účast na kurzech. Docházelo i k vyvážení certifikátů pro absolventy kurzů. Reálně proběhlo pouze jedno školení, na které si účastníci museli sami koupit vstupenky. Ženy také vystavovaly faktury na zajištění surovin a na nájem za neuskutečněné workshopy. Ženám však nestačily příjmy z dotací v oblasti stravování a pod stejnou neziskovou organizací zažádaly o poskytnutí dotace na vzdělávání v kosmetickém oboru. Podvody i v této oblasti probíhaly stejným způsobem – fiktivní kurzy, falšování prezenčních listin a fakturace neuskutečněných nákladů.

Poslední oblastí, kde ženy zažádaly o dotaci, byla dotace z ESF a od Ministerstva práce a sociálních věcí ČR. Dotace měla být pro jinou neziskovou organizaci, než která získala předchozí dvě dotace, a při jejich získání s ženami spolupracoval jeden muž. Dotace měla sloužit na proškolení 20 zaměstnanců této neziskové organizace. Ani v tomto případě však k žádnému školení nedošlo a vše bylo pouze fiktivní. Absurdní byl zejména název jednoho z projektů: Návrat k poctivému řemeslu. Zvláštní byl i fakt, že organizace měla pouze 5 zaměstnanců, reálně tedy nemohlo být proškoleny plánovaných 20 zaměstnanců, jak ženy uváděly.

Jak již bylo zmíněno, kriminalisté se tímto případem zabývali od srpna 2011. Odhalení tohoto podvodu bylo složité, zejména kvůli padělaným dokumentům. V listopadu 2013 byly 2 ženy a 1 muž obviněni z trestných činů dotační podvod a poškození finančních zájmů EU. Výše škody dosahovala 7 mil. Kč a hrozil jim trest odnětí svobody až 8 let [43].

Analýza případu

V případě fiktivních kurzů v Hradci Králové došlo k podvodu již při předkládání žádosti o dotaci. Muž již před získáním dotace věděl, že se kurzy konat nebudou a že získané finanční prostředky užije na jiný účel. V případě vzdělávání v Brně ženy žádaly o dotaci s úmyslem kurzy pořádat. O podvod se jednalo až ve chvíli, kdy začaly falšovat dokumenty a finanční prostředky užívaly na jiný účel, než vykazovaly v dokumentech. Odhalení obou podvodů bylo

velice obtížné zejména kvůli tomu, že byly řídicímu orgánu předkládány padělané dokumenty a projekty tak budily dojem, že řádně fungují. Odhalení bylo možné až díky kontrole na místě. Ani u jednoho případu nejsou dostupné informace o tom, zda byla pachatelům vina skutečně prokázána.

Jako rizikovou oblast lze označit **lidské zdroje**, přičemž právě zainteresované osoby zapříčinily možné podvody. V obou případech došlo k **předložení falešných dokumentů**, které vykazovaly údaje v rozporu s realitou. Na základě falešných dokumentů byly finanční prostředky užity na jiný účel, než bylo stanoveno v žádosti o dotaci, peníze byly konkrétně užity pro osobní potřebu zapojených osob a jejich blízkých. Ani jedna z těchto kauz nebyla ovlivněna korupcí, proto **nelze hodnotit rizikové oblasti z pohledu korupčních rizik**.

4.2.4 Hotel Bohemia v Chrudimi

Další kauzu, ve které došlo ke zneužití evropských i národních dotací, představuje rekonstrukce hotelu Bohemia v Chrudimi. Celkové náklady na rekonstrukci měly činit 74 mil. Kč, z toho 43 mil. Kč mělo být poskytnuto z dotace z ROP Severovýchod a část finančních prostředků měla proudit z národních zdrojů ČR. Součástí rekonstrukce byla nadstavba levého křídla, stavba bowlingového a kongresového sálu či vybudování wellness zóny [24].

Hlavním problémem byla dohoda investora, technického zástupce a zhotovitele na neoprávněné odčerpání nejméně 9 mil. Kč. Princip celého podvodu spočíval v tom, že bylo žádáno o vyplacení finančních prostředků na stavební úkony, které ve skutečnosti nebyly provedeny. Jednalo se např. o provedení speciálních vrtů (tzv. trubkových mikropilotů). Dokumentace prokazovala provedení 44 vrtů, ve skutečnosti však byly provedeny pouze 4 vrty v celkové výši 1,24 mil. Kč. Při stavbě byla také zvolena jiná ocelová konstrukce a použitý levnější stavební materiál, než jak bylo uvedeno v žádosti o dotaci. Díky tomu vznikly investorovi volné peněžní prostředky, které mohly být rozděleny [24]. Rekonstrukce hotelu byla zastavena v květnu 2013.

V celé kauze bylo obviněno 8 fyzických a 3 právnické osoby z následujících TČ [21]:

- pokus o dotační podvod;
- poškození finančních zájmů EU.

Dle státního zástupce se jednalo o čin organizované skupiny, která se skládala z investora, generálního dodavatele stavby i technického dozoru. Jako hlavní důkaz sloužily odposlechy, dokumenty k realizaci stavby, korespondence a výslechy svědků. V září 2016 začal celou kauzu

projednávat Krajský soud v Hradci Králové a pokud obviněné uzná vinnými, hrozí jim 5 až 10 let vězení [24]. Tato kauza zatím nebyla uzavřena vydáním pravomocného rozsudku.

Analýza případu

V případě rekonstrukce Hotelu Bohemia došlo k podvodu při samotné rekonstrukci, přičemž některé vykazované práce nebyly vůbec provedeny a byl zvolen levnější materiál, než bylo uvedeno v žádosti o dotaci. Díky tomu vznikly investorovi volné finanční prostředky, které mohly být dále rozděleny a užity na jiný účel. Otázkou zůstává, zda byl podvod plánovaný již před začátkem realizace projektu či zda podvod předem plánovaný nebyl a byl proveden až na základě příznivých podmínek pro jeho provedení.

Jako rizikovou oblast lze opět vymezit **lidské zdroje**. Z pohledu korupčních rizik představovalo největší riziko **ovlivnění akceptace plnění veřejné zakázky**, přičemž cílem tohoto ovlivnění bylo, aby nebylo zjištěno, že vykazované práce reálně nebyly provedeny v požadovaném rozsahu.

4.2.5 Národní hřebčín v Kladrubech nad Labem

Další případ, ve kterém byly zneužity finanční prostředky EU představuje rekonstrukce Národního hřebčína v Kladrubech nad Labem. Hlavním problémem bylo zmanipulované výběrové řízení stavební firmy, přičemž opravy byly zahájeny až na základě třetího výběrového řízení stavební firmy. První výběrové řízení nemělo všechny potřebné náležitosti. Druhé výběrové řízení se zdálo podezřelé kvůli manipulacím se zadáváním veřejné zakázky, a proto bylo zrušeno. Mezi manažery stavebních firem docházelo k domluvám o cenách a někteří manažeři měli lepší informace než ostatní [17].

Získaná dotace byla ve výši 300 mil. Kč z Integrovaného OP. Celkem mělo být opraveno 17 objektů. Kauza začala být vyšetřována v květnu 2013. V případě hřebčína bylo obviněno 18 fyzických a 5 právnických osob. Jednalo se o bývalého ředitele hřebčína, architektky a manažery stavebních firem, kteří jednali jako organizovaná skupina [13]. Důvodem jejich obvinění bylo [20]:

- sjednání výhody;
- pletichy při zadávání veřejné zakázky;
- poškození finančních zájmů EU.

Vyšetřování kauzy bylo ukončeno v lednu 2016 a probíhalo téměř dva a půl roku. V lednu 2017 podala Policie ČR státnímu zástupci návrh na podání obžaloby 17 fyzických

a 5 právnických osob. Jedna obviněná osoba zemřela, proto bylo v jejím případě trestní stíhání zastaveno [41]. Ani v této kauze zatím nebyl vydán pravomocný rozsudek.

Analýza případu

V případě rekonstrukce hřebčína bylo hlavním problémem zadávání veřejné zakázky. Došlo zejména k manipulacím se zadáváním a byly také provedeny dohody mezi zúčastněnými stavebními firmami. Z pohledu korupčních rizik se jednalo o korupci při realizaci projektu, a to v oblasti **ovlivnění výběru dodavatele** a v **ovlivnění rozhodnutí o stavebních pracích**. Samotný projekt a jeho realizace proběhly v pořádku, v důsledku vyšetřování však byla rekonstrukce dokončena o 9 měsíců později.

Jako rizikovou oblast lze označit zejména **lidské zdroje**, přičemž určité osoby se mezi sebou nelegálně domlouvaly o cenách a tom, kdo by měl veřejnou zakázku získat. V této kauze se také prokázal fakt, že zadávání veřejných zakázek představovalo velice problematickou oblast při čerpání evropských dotací.

4.3 Celkové zhodnocení rizikových oblastí podvodů

Na začátku této kapitoly byla vymezena jednotlivá korupční rizika z pohledu implementace fondů a realizace projektů od společnosti Ernst & Young a vymezení rizik podvodů a korupce od společnosti TI. Společnost **Ernst & Young** provedla detailní analýzu 3 vybraných OP na jejichž základě bylo stanoveno 52 rizikových oblastí při implementaci OP a realizaci projektů. Společnost **TI** neanalyzovala žádný konkrétní OP, ale snažila se o analýzu zejména určitých OP, ve kterých již došlo k podvodu či pokusu o podvod. Výsledkem analýzy bylo vymezení 6 rizikových oblastí. Zatímco analýza firmy Ernst & Young byla vytvořena v teoretické rovině s možnými druhy rizikového chování, analýza firmy TI vycházela z praktických situací a obsahovala stručný popis konkrétních případů podvodů.

Analýzování vybraných kauz potvrdilo výsledky výše zmiňovaných analýz obou společností a existenci vytyčených rizikových oblastí. Největší problém **představovaly lidské zdroje**. Problémem bylo dosazování vlivných osob na významné pozice, což bylo spojeno s **korupcí**, zejména s klientelismem a nepotismem. Z pohledu korupčních rizik lze vymežit největší rizika na úrovni implementace fondů i realizace projektů. Mezi ty patřilo zejména ovlivnění a výběr dodavatele, ovlivnění rozhodnutí o nákupu a ovlivnění výběru žádostí k financování. Ke korupci docházelo jak v orgánech implementační struktury, tak při samotné realizaci projektu. Pojem korupce není zakotven v právní úpravě, je však postihovaná dle Trestního zákoníku [75], a to zejména TČ jako přijetí úplatku, podplácení, nepřímé

úplatkářství, zneužití pravomoci úřední osoby, sjednání výhody při zadávání veřejné zakázky či pletichy při zadávání veřejné zakázky [3]. Z analyzovaných kauz se vliv korupce na podvod neprokázal pouze v případě podvodu na straně příjemce dotace v situaci fiktivních vzdělávacích kurzů.

Jedním z problémů podvodů byl i **střet zájmů** veřejných funkcionářů, přičemž úředníci a politici prosazovali své osobní zájmy nad zájmy celé společnosti. Aktuálně je stále účinný Zákon o střetu zájmů z roku 2006 [71], od 1. září 2017 však bude účinná novela Zákona o střetu zájmů [69]. Aktuální právní úprava nedefinuje situaci, kdy dojde ke střetu zájmů, ale pouze jak se v případě střetu zájmů zachovat. Novela zákona o střetu zájmů [69], která přidává nový odstavec do § 3, který bude stanovovat: „*veřejný funkcionář je povinen zdržet se každého jednání, při kterém mohou jeho osobní zájmy ovlivnit výkon jeho funkce*“. I v této novele chybí definice střetu zájmů.

V případě, že došlo k podvodu již na úrovni implementace OP přímo v řídicím orgánu, byla problémem zejména absence platného **zákona o státní službě a právní ochrana ohlášení podvodu státními zaměstnanci**. Zákon o státní službě [74] vešel v účinnost 1. ledna 2015 a v § 205 odkazuje, že vláda svým nařízením stanoví „*pravidla pro ochranu státních zaměstnanců, kteří učinili oznámení o podezření ze spáchání protiprávního jednání představeným nebo jiným státním zaměstnancem, jiným zaměstnancem nebo osobou ve služebním poměru podle jiného právního předpisu, a stanoví vhodná opatření k ochraně těchto oznamovatelů*“. Nařízení vlády o opatřeních souvisejících s oznamováním podezření ze spáchání protiprávního jednání ve služebním úřadu vešlo v účinnost 1. července 2015 a poskytuje právní ochranu státnímu zaměstnanci, který oznámí podezření na podvod. Díky tomu by se neměla opakovat situace, kdy státní zaměstnanci o podvodu věděli, ale báli se ho ohlásit. Hlavním důvodem, proč státní zaměstnanci podvod nenahlásili byl fakt, že by po ohlášení mohli přijít o své pracovní místo či se stát terčem odplaty osob zapojených do podvodu.

V rizikové oblasti **hodnocení a výběr projektů** bylo špatné zejména netransparentní hodnocení projektů, které mělo několik stupňů a umožňovalo prosazování předem vybraných projektů. Pokud již bylo prosazeno financování zájmového projektu, další problém nastal v případě **zadávání veřejných zakázek**. Zadává bylo také ovlivňováno korupcí a střetem zájmů, často docházelo k případům, kdy veřejnou zakázku vysoutěžila předem vybraná společnost. Dne 1. října 2016 vešel v účinnost Zákon o zadávání veřejných zakázek [67], který měl přinést potřebné změny do této oblasti. Hlavní změnou v Zákoně o zadávání veřejných

zakázek je, že upravuje rozsáhlejší oblast. Původní Zákon o veřejných zakázkách upravoval postup při zadávání veřejných zakázek a soutěž o návrhu zakázky. Aktuální právní úprava upravuje pravidla pro zadávání veřejných zakázek, povinnosti dodavatelů při jejich zadávání, uveřejňování informací, zvláštní důvody pro ukončení závazků ze smluv a informační systém o veřejných zakázkách. Je tedy zřejmé, že aktuální zákon upravuje širší oblast a je více specifický. Od účinnosti tohoto zákona uplynulo pouze několik měsíců, proto zatím nelze určit, zda nový zákon přinesl kýžený efekt.

V případě **vnitřních předpisů** bylo problémem zejména velké množství OP a rozdílné podmínky pro jejich fungování. Jako nejproblematictější se ukázaly ROP, které nebyly řízeny centrálně a nedocházelo ani k centrální harmonizaci, proto mezi jednotlivými regiony vznikaly velké rozdíly v jejich řízení. Úřady regionálních rad se nacházely v některém z významných měst daného regionu. Vůbec nejproblémovější byl ROP Severozápad, problematický byl i ROP Severovýchod, naopak jako nejúspěšnější lze označit ROP Jihovýchod. V programovém období 2014–2020 byly ROP nahrazeny jedním Integrovaným regionálním operačním programem, který je nástupcem všech 7 ROP z programového období 2007–2013 a působí na celorepublikové úrovni.

Riziková oblast **transparentnost** (či spíše netransparentnost), umožňovala neprůhledný systém vyhlášení výzev, které byly často upraveny na míru konkrétním předem vybraným projektům a zmanipulované hodnocení, jehož cílem bylo také výběr předem vybraných projektů. Riziková oblast **kontroly a auditu** se prokázala zejména u ROP, jelikož reálně kontrolu projektů realizovaných v rámci ROP prováděl právě ROP. Bylo tak zřejmé, že pokud ROP věděl o problémech, kontrolu vždy provedl tak, aby oficiálně žádné chyby nebyly odhaleny. Poslední rizikovou oblast představovalo **stíhání**, kterému bylo možné předejít dostatečnou prevencí a přecházením podvodů.

Jak již bylo zmíněno, ČR měla velké problémy v oblasti implementace vybraných OP i v oblasti realizace konkrétních projektů. Nejzávažnější podvody nastávaly v případech, kdy došlo k podvodu přímo v řídicím orgánu OP. Nejvíce docházelo k podvodům na straně příjemců dotací. Je tedy vhodné, aby se ČR zaměřila na prevenci a předcházení podvodům v oblasti implementace i realizace, a to zejména změnou právní úpravy vybraných oblastí. Při realizaci docházelo k podvodům jak „měkkých“ projektů (fiktivní vzdělávací kurzy), tak i u „tvrdých“ projektů (rekonstrukce kostelu, hotelu i hřebčína). Na základě analýzy vybraných podvodů se jako více rizikové ukázaly zejména investiční projekty, přičemž slabý článek realizace představovalo zejména zadávání veřejných zakázek.

ZÁVĚR

První kapitola obsahovala vymezení základních pojmů. V začátku bylo nutné stanovit obecnou definici pojmu dotace a dotace jako nástroje regionální politiky. Kapitola se dále zabývala vymezením regionů soudržnosti dle klasifikace NUTS II, cíli programového období 2007–2013, jeho programovými dokumenty a operačními programy. Celkem existovalo 26 operačních programů, které se dále dělily do 4 skupin. Nejvíce finančních prostředků proudilo do tematicky zaměřených programů.

Druhá kapitola se zabývala postupem při čerpání dotací, jehož vymezení bylo velice důležité pro možné analyzování částí procesu, ve kterých docházelo nejčastěji k podvodům. Úvod kapitoly obsahoval popis implementační struktury, jejíž existence byla nutná pro možné čerpání dotací. Následoval popis cesty příjemce dotace projektem. Jednalo se o vymezení postupu příjemce dotace, a to od vypracování projektového záměru, přes předložení žádosti o dotaci až po konečné vyhodnocení a administraci projektu. V kapitole nechybělo ani přehledné schéma, které zobrazovalo průběh čerpání finančních prostředků Českou republikou od vyhlášení výzvy až po konečnou refundaci finančních prostředků z Evropské komise.

Třetí kapitola obsahovala úvod do problematiky odhalených podvodů. Na začátku kapitoly byly popsány organizace, které se podílí na odhalování a následném vyšetřování podvodů při čerpání dotací. Mezi nejdůležitější instituce v této oblasti patří Evropský úřad pro boj proti podvodům a Policie České republiky, konkrétně krajská ředitelství, která disponují odbory hospodářské kriminality, a Národní centrála proti organizovanému zločinu s celostátní působností. Důležitou roli při odhalování podvodů má i Nejvyšší státní zastupitelství, které představuje kontaktní bod v síti AFCOS pro ohlašování nesrovnalostí v trestněprávní oblasti. Třetí kapitola se také zabývala statistikami s počty ohlášených podezření na podvody a počty skutečně prokázaných podvodů spolu s dotčenými finančními částkami.

Čtvrtá kapitola se zabývala analyzováním vybraných případů zneužití finančních prostředků Evropské unie. V úvodu kapitoly byly vymezeny rizikové oblasti, jejichž existence či neexistence měla být dedukcí ověřena na konkrétních případech. Rizikové oblasti byly stanoveny na základě Analýzy implementačního procesu operačního programu z pohledu korupčních rizik společnosti Ernst & Young a na základě Analýza rizik podvodů a korupce v oblasti implementace fondů Evropské unie společnosti Transparency International Czech Republic.

Mezi analyzované kauzy patřil podvod týkající se Výboru regionální rady Reginu soudržnosti Severozápad, kde docházelo k manipulacím s výběrem, hodnocením a realizací

projektů. Následovala kauza spojená s rekonstrukcí kostela Máří Magdalény v Liberci, ve které byl poskytnut úplatek za zmanipulování veřejné zakázky. V případě fiktivních vzdělávací kurzů byly analyzovány dvě kauzy. Jedna se týkala pořádání fiktivních vzdělávacích kurzů v Hradci Králové, druhým případem pak bylo fiktivní pořádání kurzů v oblasti stravování v Brně. K podvodu při čerpání dotací došlo i v případě rekonstrukce Hotelu Bohemia v Chrudimi, kde byly neoprávněně odčerpávány finanční prostředky. Poslední analyzovanou kauzou byla rekonstrukce Národního hřebčína v Kladrubech nad Labem, kde bylo zmanipulováno výběrové řízení stavební firmy.

Vybrané případy zneužití evropských dotací potvrdily existenci vytyčených rizikových oblastí. Jako zásadní problém lze označit management lidských zdrojů, přičemž ve většině případů došlo k podvodu právě kvůli lidskému selhání. V oblasti lidských zdrojů představovala zásadní faktor korupce, a to zejména nepotismus, klientelismus a střet zájmů. Situaci také zhoršovala absence platného zákona o státní službě a o ochraně ohlašovatelů podezření na podvod ve státní službě. Korupce velice ovlivňovala i zadávání veřejných zakázek.

Při odhalování podvodů hrál důležitou roli audit a kontrola, protože právě díky správně fungujícímu kontrolnímu systému bylo možné odhalovat podvody. Systém čerpání dotací také velice komplikoval vysoký počet operačních programů a nízká transparentnost. Jako nejrizikovější operační programy lze označit regionální operační programy, kde docházelo k podvodům při hodnocení a výběru projektů k financování.

Otázkou zůstává, jakým směrem se bude vyvíjet regionální politika v České republice a boj proti podvodům v této oblasti. Česká republika se již v určitých oblastech ponaučila ze svých chyb, zejména v oblasti nevhodné legislativy a vytvořením nových zákonů či významných novel. V následujících letech se však uvidí, zda se Česká republika provedla účinnou prevencí v boji proti podvodům v oblasti regionální politiky v programovém období 2014–2020 či zda se budou stejné chyby opakovat.

Cílem práce byla analýza příčin odhalených podvodů v oblasti čerpání dotací z fondů Evropské unie. Práce se zabývala podvody v rámci projektů financovaných Evropskou unií a tyto podvody byly analyzovány a podrobně rozebrány. Analýza konkrétních případů podvodů při čerpání dotací z fondů Evropské unie byla obsažena ve čtvrté kapitole, stanoveného cíle bylo dosaženo.

POUŽITÉ ZDROJE

- [1] Analýza implementačního procesu operačních programů z pohledu korupčních rizik. *Evropské strukturální a investiční fondy* [online]. 2011 [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: https://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/7db2909d-3c5a-4c6f-bd53-a664a3bac522/MMR_zaverecna-zprava_FINAL.pdf?ext=.pdf.
- [2] Boj proti podvodům. *Evropská unie* [online]. [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/topics/fraud-prevention_cs.
- [3] Co je korupce. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/co-je-korupce.aspx>.
- [4] Čistá pozice České republiky vůči rozpočtu EU za rok 2015. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2016 [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2016/cista-pozice-ceske-republiky-vuci-rozpoc-23947>.
- [5] Čtvrtletní zpráva. *Evropské strukturální a investiční fondy: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. [cit. 2017-02-22]. Dostupné z: <http://strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-o-cerpani/monitorovaci-zprava>.
- [6] Dotační podvody – kurzy vedli naprostí laici. *Policie České republiky: KŘP Královéhradeckého kraje* [online]. 2016 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/podvodne-cerpani-evropskych-dotaci.aspx>.
- [7] EU Report: Zpráva o finančním řízení prostředků Evropské unie v ČR 2010–2016. *Nejvyšší kontrolní úřad Česká republika* [online]. [cit. 2017-02-21]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/publikace-a-dokumenty/eu-report/>.
- [8] Evropský účetní dvůr. *Evropská unie* [online]. [cit. 2017-02-21]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-court-auditors_cs.
- [9] FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2.
- [10] Finanční analýza OP: Čerpání evropských fondů. *Evropské strukturální a investiční fondy* [online]. 2010 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/1d6cc374-8198-4625-b1c4-e257fda4f03b/Financni-analyza-OP_final_1d6cc374-8198-4625-b1c4-e257fda4f03b.pdf?ext=.pdf.
- [11] Fraud and Corruption Risks Related to EU Funds Implementation: Bad and good practice in prevention of fraud and corruption. *Transparency International Česká*

- republika* [online]. 2013 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/EU-funds-watch_Report_Czech-Republic.pdf.
- [12] Hejtmana Půtu a dalších 12 lidí i čtyři firmy chce policie obžalovat z korupce. *Česká televize* [online]. [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/liberecky-kraj/2042032-hejtmana-putu-a-dalsich-12-lidi-i-ctyri-firmy-chce-policie-obzalovat>.
- [13] Hřebčín spěchá kvůli dotaci s opravou, zhotovitel je ale v insolvenční. *Česká televize* [online]. 2014 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1019779-hrebcin-specha-kvuli-dotaci-s-opravou-zhotovitel-je-ale-v-insolvenci>.
- [14] Informace o čerpání z fondů EU. *Evropské strukturální a investiční fondy* [online]. [cit. 2016-11-08]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-o-cerpani>.
- [15] Informace o fondech. *Evropské strukturální a investiční fondy* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [cit. 2016-10-17]. Dostupné z: <http://www.dotaceeu.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>.
- [16] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4.
- [17] Kauza kladrubského hřebčína: Z vazby bylo propuštěno osm osob. *Česká televize* [online]. 2013 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1090354-kauza-kladrubskeho-hrebcina-z-vazby-bylo-propusteno-osm-osob>.
- [18] Konec severního penězovodu. *Česká televize: Reportéři ČT* [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1142743803-reporteri-ct/217452801240003/0/46002-konec-severniho-penezovodu/>.
- [19] Kontrola přijatelnosti projektu. *Evropské strukturální a investiční fondy* [online]. 2011 [cit. 2017-03-29]. Dostupné z: <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/K/Kontrola-prijatelnosti-projektu>.
- [20] Kvůli podezřelým opravám hřebčína Kladruby policie obvinila další osoby. *Česká televize* [online]. 2014 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1007768-kvuli-podezrelym-opravam-hrebcina-kladruby-policie-obvinila-dalsi-osoby>.
- [21] Kvůli rekonstrukci Hotelu Bohemia v Chrudimi bylo obžalováno osm lidí. *Česká televize* [online]. 2015 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z:

- <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1612714-kvuli-rekonstrukci-hotelu-bohemia-v-chrudimi-bylo-obzalovano-osm-lidi>.
- [22] MAREK, Dan a Michael J. BAUN. *Česká republika a Evropská unie*. Vyd. 1. Brno: Barrister & Principal, 2010. ISBN 978-80-87029-89-3.
- [23] Metodické doporučení k uzavírání programového období 2007–2013. *Evropské strukturální a investiční fondy* [online]. 2015 [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: https://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/4e26bf42-2574-4326-82b8-9e6675dcf2cb/MD_uzavirani-07-13_verze-1_final.pdf?ext=.pdf.
- [24] Metrostav a další firmy jsou před soudem kvůli hotelu Bohemia. *Česká televize* [online]. 2016 [cit. 2017-03-30]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1905096-metrostav-a-dalsi-firmy-jsou-pred-soudem-kvuli-hotelu-bohemia>.
- [25] Ministerstvo financí ČR. *Státní rozpočet 2015 v kostce: Informační příručka Ministerstva financí ČR* [online]. První. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2015 [cit. 2016-10-26]. ISBN 978-80-85045-75-8. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/vzdelavani/rozpocet-v-kostce/statni-rozpocet-v-kostce-2015-21174>.
- [26] Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Abeceda fondů EU 2014-2020* [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-10-06]. ISBN 978-80-7538-014-2. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/d7126808-1529-4cb3-85e2-86db99eaecb6/Abeceda_nahled.pdf.
- [27] Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Abeceda fondů Evropské unie 2007–2013* [online]. 2007. [cit. 2016-12-08]. Dostupné z: <http://www.osf-mvcr.cz/abeceda-fondu-eu-2007-2013>.
- [28] Na základě jakých dokumentů, rozhodnutí či jiných právních aktů bylo pozastaveno financování ROP Severozápad: (dotaz č. 9/2013). *ROP Severozápad* [online]. [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: http://www.nuts2severozapad.cz/wp-content/uploads/2013/06/poskytnuta_infce_28.zip.
- [29] Národní centrála proti organizovanému zločinu. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/narodni-centrala-proti-organizovanemu-zlocinu.aspx>.
- [30] Národní rozvojový plán. *Evropské strukturální a investiční fondy* [online]. 2016 [cit. 2017-03-29]. Dostupné z: [https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/N/Narodni-rozvojovy-plan-\(NRP\)](https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/N/Narodni-rozvojovy-plan-(NRP)).
- [31] Národní strategický referenční rámec ČR 2007–2013. *Evropské strukturální a investiční fondy* [online]. 2009 [cit. 2017-03-29]. Dostupné z: [https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/N/Narodni-rozvojovy-plan-\(NRP\)](https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/N/Narodni-rozvojovy-plan-(NRP)).

fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007–2013/Dokumenty/Strategicke-dokumenty/Narodni-strategicky-referencni-ramec-CR-2007–2013.

- [32] Nařízení vlády č. 14/2017 Sb., o opatřeních souvisejících s oznamováním podezření ze spáchání protiprávního jednání ve služebním úřadu. *Portál veřejné správy* [online]. Česká republika [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=84261&nr=145~2F2015&rpp=15#local-content>.
- [33] Naše činnost: Co je OLAF. *Evropská komise: Evropský úřad pro boj proti podvodům* [online]. [cit. 2017-02-21]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/anti-fraud/about-us/mission_cs.
- [34] O komunitárních programech. *Euroskop* [online]. [cit. 2016-10-22]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8643/sekce/o-komunitarnich-programech>
- [35] Ochrana finančních zájmů Evropské unie – Boj proti podvodům: Výroční zpráva za rok 2011. *IPEX: The platform for EU Interparliamentary Exchange* [online]. [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: www.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/files/./082dbcc538a48f9b0138fc22ea2c0c8f.do
- [36] Ochrana finančních zájmů Evropské unie – Boj proti podvodům: Výroční zpráva za rok 2012. *IPEX: The platform for EU Interparliamentary Exchange* [online]. [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/files/download/082dbcc540a5439001410d54b1480b8e.do>
- [37] Ochrana finančních zájmů Evropské unie – Boj proti podvodům: Výroční zpráva za rok 2013. *EUR-Lex: Access to European Union law EUR-Lex Access to European Union law* [online]. [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52014DC0474>
- [38] Ochrana finančních zájmů Evropské unie – Boj proti podvodům: Výroční zpráva za rok 2014. *EUR-Lex: Access to European Union law EUR-Lex Access to European Union law* [online]. [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0386>
- [39] Ochrana finančních zájmů Evropské unie – Boj proti podvodům: Výroční zpráva za rok 2015. *Evropská komise* [online]. [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/CS/1-2016-472-CS-F1-1.PDF>
- [40] OLAF. *Nejvyšší státní zastupitelství Česká republika* [online]. [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/mezinarodni-spoluprace/olaf>

- [41] Opravy hřebčína v Kladrubech: Policie navrhuje obžalobu pro 17 lidí a pět firem. *Česká televize* [online]. 2017 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/2024240-opravy-hrebcina-v-kladrubech-policie-navrhuje-obzalobu-pro-17-lidi-a-pet-firem>.
- [42] PLCHOVÁ, Božena, Josef ABRHÁM a Mojmír HELÍSEK. *Česká republika a EU: ekonomika – měna – hospodářská politika*. Praha: Krigl, 2010. ISBN 978-80-86912-39-4.
- [43] Podváděli při čerpání dotací. *Policie České republiky: KŘP Jihomoravského kraje* [online]. 2016 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/podvadeli-pri-cerpani-dotaci.aspx>
- [44] Pomoc obětem TČ: Majetkové trestné činy. *Policie ČR* [online]. [cit. 2016-10-26]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/pomoc-obetem-tc-majetkove-trestne-ciny.aspx>
- [45] Programové období 2007–2013. *Evropské strukturální a investiční fondy* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [cit. 2016-10-15]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013>
- [46] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-5608-0.
- [47] Předvstupní pomoc. *Euroskop* [online]. [cit. 2016-10-20]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/168/sekce/predvstupni-pomoc/>
- [48] Přehled fondů EU. *Euroskop* [online]. [cit. 2016-12-14]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9035/sekce/prehled-fondu-eu/>
- [49] Půta obviněný z korupce rezignoval z čela ROP Severovýchod. *Česká televize* [online]. [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1006858-puta-obvineny-z-korupce-rezignoval-z-cela-rop-severovychod>
- [50] *Regionální operační program NUTS II Severozápad pro období 2007–2013* [online]. 2011 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: http://dotaceeu.cz/getmedia/14bda249-bbb5-4ad6-9b44-810f465f97c9/ROP-SZ_PD_2011_14bda249-bbb5-4ad6-9b44-810f465f97c9.pdf?ext=.pdf
- [51] Regionální operační program NUTS II Severozápad pro období 2007–2013. *Evropské strukturální a investiční fondy* [online]. 2011 [cit. 2017-03-29]. Dostupné z: http://dotaceeu.cz/getmedia/14bda249-bbb5-4ad6-9b44-810f465f97c9/ROP-SZ_PD_2011_14bda249-bbb5-4ad6-9b44-810f465f97c9.pdf?ext=.pdf

- [52] Regionální politika. *Euroskop* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8948/sekce/regionalni-politika/>
- [53] Regiony regionální politiky. *Evropské strukturální a investiční fondy* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [cit. 2016-10-15]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Regiony-regionalni-politiky-EU>
- [54] Report fraud. *European Anti-fraud Office* [online]. 2017 [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/anti-fraud/olaf-and-you/report-fraud_en.
- [55] ROP Severovýchod – obvinění 8 osob. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/rop-severovychod-obvineni-8-osob.aspx>.
- [56] ROP Severozápad: Obnovení proplácení dotací se blíží. *ROP Severozápad* [online]. [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: http://www.nuts2severozapad.cz/wp-content/uploads/2013/10/TZ_ROP_SZ_25_9_2013.pdf
- [57] Rozpočet EU v kostce. *Evropský parlament* [online]. 2015 [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/external/html/budgetataglance/default_cs.html#czech_republic
- [58] Sbírka výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství: Poř. č. 3/2011. *Nejvyšší státní zastupitelství Česká republika* [online]. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: http://www.nsz.cz/images/stories/PDF/Stanoviska_hmot/2011/3_2011.pdf
- [59] Služba kriminální policie a vyšetřování. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/o-nas-clanky-sluzba-kriminalni-policie-a-vysetrovani.aspx>
- [60] Strukturální fondy. *Evropské strukturální a investiční fondy* [online]. [cit. 2016-10-17]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/S/Strukturalni-fondy>
- [61] Šetření případů podvodných jednání ohrožujících finanční zájmy EU. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/ochrana-f-zajmu-eu-ppt.aspx.
- [62] TAUER, Vladimír, Helena ZEMÁNKOVÁ a Jana ŠUBRTOVÁ. *Získejte dotace z fondů EU: tvorba žádosti a realizace projektu krok za krokem: metodika, pravidla, návody*. Brno: Computer Press, 2009. ISBN 978-80-251-2649-3.
- [63] TI pomáhala odhalovat politické kořeny kauzy ROP Severozápad již v roce 2012. *Transparency International Česká republika* [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné

- z: <https://www.transparency.cz/ti-pomahala-odhalovat-politicke-koreny-kauzy-rop-severozapad-jiz-v-roce-2012/>
- [64] TI pomáhala odhalovat politické kořeny kauzy ROP Severozápad již v roce 2012. *Transparency International Česká republika* [online]. 2016 [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/ti-pomahala-odhalovat-politicke-koreny-kauzy-rop-severozapad-jiz-v-roce-2012/>
- [65] Útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/uokfk-skpvtvar-odhalovani-korupce-a-financni-kriminality-skpvtvar.aspx>
- [66] Základní informace – OLAF. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/financni-zajmy-evropskych-spolecenstvi/urad-pro-boj-proti-podvodum-olaf/zakladni-informace-olaf>
- [67] Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek. *Portál veřejné správy* [online]. Česká republika [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=86384&nr=134~2F2016&rpp=15#local-content>.
- [68] Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách. *Portál o veřejných zakázkách a koncesích* [online]. Česká republika [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: [http://www.portal-vz.cz/getmedia/424872bd-1570-444d-a694-df34e7092d88/UZ-137_2006_Sb-\(7\)-\(1\).pdf](http://www.portal-vz.cz/getmedia/424872bd-1570-444d-a694-df34e7092d88/UZ-137_2006_Sb-(7)-(1).pdf).
- [69] Zákon č. 14/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. *Portál veřejné správy* [online]. Česká republika [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=87818&nr=14~2F2017&rpp=15#local-content>.
- [70] Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). *Portál veřejné správy* [online]. Česká republika [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=30139&nr=141~2F1961&rpp=15#local-content>.
- [71] Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů. *Portál veřejné správy* [online]. Česká republika [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=62488&nr=159~2F2006&rpp=15#local-content>.

- [72] Zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu. *Portál veřejné správy* [online]. Česká republika [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=41004&nr=166~2F1993&rpp=15#local-content>
- [73] Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů. *Portál veřejné správy* [online]. Česká republika [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=49515&nr=218~2F2000&rpp=15#local-content>
- [74] Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě. *Portál veřejné správy* [online]. Česká republika [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=82812&nr=234~2F2014&rpp=15#local-content>.
- [75] Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. *Portál veřejné správy* [online]. Česká republika [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=68040&nr=40~2F2009&rpp=15#local-content>.
- [76] Zpráva o činnosti. *Nejvyšší státní zastupitelství Česká republika* [online]. [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/udaje-o-cinnosti-a-statisticke-udaje/zprava-o-innosti>.